

LIDOVÉ DIVADLO

ČESKÉ DIVADLO ROČNÍK XXV

PROSINEC 1945

ČÍSLO 4-5

Cirkus Letná

PRAHA VII. - LETENSKÉ NÁMĚSTÍ

Národní správce VOJTĚCH TRUBKA Vás zve při návštěvě Prahy
ke shlédnutí bohatého senačního programu.

Představení denně v 19 hod., ve čtvrtek, v sobotu, v neděli a ve svátek též v 15 hodin

Předprodej vstupenek v pasáži PRAHA na Václavském náměstí
od 8-12 hod. a 15-18 hod., v sobotu 8-13 hod. Telefon č. 371-15

Divadelní literatura a knihy o umění

naleznete jako vždy v dostatečném výběru

**V DIVADELNÍM NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ
OTAKARA RŮŽIČKY, PRAHA II., KARLOVO NÁM. 30**

Telefon číslo 280-07

Ve sbírce „Moderní divadelní příručky“ **právě vyšla knížka**

Praktické divadelní líčení

Potřebná příručka každému divadelníkovi prakticky probírá postup líčení, jež doprovází obrázky. Upravena přehledně tak, aby se hledané ihned našlo. - 104 strany, 8 názorných fotografií na křídovém papíře. V tuhé brožuře za Kčs 24.— a pošt.

Dodá každý knihkupec nebo nakladatelství **JOSEF DOLEJŠÍ, (THALIA) Praha XII., 2062**

Tamtéž dostanete i nejnovější knihu **E. Fikera „FANTOM OPERETY“** Kčs 79.—

**MAŠKARNÍ, DIVADELNÍ
A FILMOVÝ ZÁVOD**

AŽA HUŇKOVÁ Praha I.,

Ovocný trh číslo 17. - Telefon čís. 374-74

Zvlášť doporučuji své oddělení dětských kostýmů pro veškeré pohádkové hry i dětské slavnosti. Pro moderní operetu a revui možno obdržeti u nás celé skupiny girls a boys v různém provedení a snažíme se vyhověti P. T. cvičitelům tanců v jejich žádostech.

UMĚLECKÝ ZÁVOD PRVÉHO ŘÁDU.

Továrna divadelních osvětlovacích a strojních zařízení, elektrických strojů a přístrojů

ANTONÍN VOHRALÍK

PRAHA-LIBEŇ, V ZAHRADÁCH Č. 22 • TEL. 805-83

OCHOTNÍCI! Konec nedostatečnému stmívání. Máme pro Vás několik nových typů regulačních transformátorů, i pro nejmenší jeviště.

Reflektory nejnovějších konstrukcí.

Lidové divadlo

ČASOPIS ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU ČESKÉHO DIVADELNÍHO OCHOTNICTVA

VEDOUcí A ODPOVĚDNÝ REDAKTOR: JAKUB RYDVAN

REDAKČNÍ KRUH: ANDĚLA BOČKOVÁ, JOSEF HUDEČEK, LUDVÍK KRAFNETR, LADISLAV NEJEDLÝ A FRANT. PÁVEK

ČESKÉ DIVADLO

ROČNÍK XXV

ČÍSLO 4 - 5

PROSINEC 1945

Přátelé!

V Praze 1. ledna 1946.

Je ustáleným zvykem v naší Matici, že do nového roku promlouvá starosta ÚMDOČ k ochotnictvu, v ní organisovanému. Před rokem byla ještě čtena ve všech okrscích slova starosty Julia Mitlöhnera. Události roku 1945 změnily tvářnost Evropy, naše květnová revoluce zbavila nás potupné okupace šlehaného německého nacismu a vrátila nám Československou republiku. Během války odešlo mnoho našich přátel, kteří buď popraveni nebo umučeni v koncentračních táborech nedočkali se osvobození. Mnoho jich padlo v revolučních bojích. A s nimi odešel i náš starosta a Matice osiřela. Myšlenky a zásady jeho, spolu se vznešeným cílem zůstaly nám dědictvím po něm. Zahynulo jeho tělo, duch jeho zůstal s námi a v nás.

A jestliže výkonný výbor při zasedání v Hronově pověřil mne a inž. Sommera vedením Matice do řadné valné schůze, předstupuji před vás s tímto novoročním projevem, abych jasně prohlásil: ÚMDOČ jde cestou, kterou nám starosta ukázal. ÚMDOČ je neotřesen a v základech pevnější, než kdy jindy. Je si dobře vědoma všech úkolů, které na sebe vzala a chce jim poctivě dostát. Zůstane vždy a neochvějně věrna košickému vládnímu programu. Chce obětavě sloužit lidu Československé republiky divadlem, kterému věnuje všechny své nejlepší síly a celou svou práci, vykonávanou se zdarem plných 60 let. Ochotnické divadlo, postavené na požadavku nejvyšší úrovně, bude vedeno vyškolenými činovníky, aby stránka umělecká i technická byla dokonalá. Podáváme ochotně ruku ke spolupráci každému, kdo upřímně, nezištně a s touhou po povznesení českého

divadelnictví pro ně chce pracovat. Chceme sjednotit ochotnictva, bude-li k němu každý tak zjevně a bez postranních úmyslů přistupovat jako my. Dali jsme k němu základ vytvořením „Ústředního výboru československého ochotnictva“, ve kterém spojení krásnou myšlenkou ochotnickou, bratrsky pracují Češi se Slováky. Ale budeme naši jednotu bránit a zájmy naše hájit proti každému, kdo by chtěl snižovat, nebo dokonce popírat naši práci. Své požadavky předložili jsme ministerstvu školství a osvěty, kterému přísluší uznat náš podíl na národní kultuře a vydat divadelní zákon, který by vyjasnil situaci v divadelnictví a postavil ÚMDOČ v čelo všeho ochotnictva.

K provádění úkolů, které tím ÚMDOČ dostane, přistupujeme reorganisací a připravujeme se k nim.

Vás, přátelé, pak žádám:

Zůstaňte věrni odkazu starosty Mitlöhnera, pracujte se zvýšenou chutí a úsilím ke cti českého ochotnictva! Ochotnické divadelnictví je velká a krásná oběť. Oběť jednotlivců i celku, položená na oltář vlasti. Věříme, že nás nezklamete! Věřte, že nezklameme ani my Vás! Svorní v práci i v myšlení, organisacně ukázněni, pomůžeme budovat svou republiku na úseku, který jsme si sami vybrali, abychom zvýšili kulturní úroveň našeho národa, potvrdili naši tradici a dobrou pověst, nezkalenou ani šestiletým útlakem.

Zdar a úspěch Vašemu podnikání! Zdar a úspěch jubilejním slavnostem šedesátiletého trvání ÚMDOČ v roce 1946!

Josef H u d e č e k, gener. tajemník.

Cestou k osobitosti.

V. Zima

Zdálo by se, že nelze dosti dobře uvažovati při ochotnické práci o samostatnosti postupu a osobitosti pojetí, protože je to příliš výlučné téma v okruhu lidového divadelnictví. Nad to se vtírá pochybnost o tom, zda je třeba zamýšleti se nad podobnými problémy, když významný představitel profesionalismu popřel vůbec smysl ochotnické práce a ochotníkům upřel právo k existenci. Než i při těchto výhradách nemůže být na škodu, když věnujeme trochu pozornosti svébytnosti amatérské práce, neboť tyto pokusy se s pravidelnou neodbytností opakuji u všech mladých družin. A když již se tedy obíráme prací mladých, nesmíme zapomenouti na tento, někdy dosti pozoruhodný znak jejich úsilí. Nemíníme tím povyšovati ochotníky mezi objevitele nové divadelnosti a dokonce jim přisuzovati rys průbojnosti, třebaže by se z nejružnějších dějinných období dalo snést dosti dokladů pro to, že právě amatéři pročistili důkladně svět divadelních konvencí a ukázali cestu k novému stylovému zaměření. Zůstaneme naplno v oblasti naší vlastní ochotnické činnosti, jež má odvozený charakter potud, že přejímá již vžitě zákony divadelního stylu a nevytváří tedy nových hodnot.

Není to také zlehčení ochotnické práce. Vždyť při vší zvýšené úrovni lidového divadelnictví, jak již zaznamenala řada soutěží, především hronovská, a při značné redukci podřadného repertoáru, jak dosvědčují zprávy z okrsků, bude přece jen solidní průměr ochotnických souborů toužebných cílem, k němuž se dospívá jen velmi pozvolna. Stále nutno počítati s tím, že základní počet pro průměr dodává nám ona přemíra ochotnických spolků, jež povětšinou se vymyká z přímého vlivu funkcionářů ústředí i okrsků a jež teprve při systematickém školení bude podřízena určitému dohledu a kultivaci. Referenti okrěsních úřadů mohli by potvrditi, jaká hrůza nejpodřadnějšího zboží byla jim předkládána a jen díky vhodnému regulování těchto institucí proséval se tento brak tak, že konečný výsledek pro ochotnictvo nebyl tak nečestný. Potvrzuje to jen fakt, zřetelně a kriticky zjištěný v ochotnických epištolách Brousilových, že ochotnictvo není jen několik výjimečných jednot, uvědoměle pracujících, ale většina neznámých a kontrole uhýbajících, drobných venkovských spolků, jimž slovo kultura je ponejvíce neznámým pojmem. Pak lze snadno vysvětlit, že největší část úsilí ústřední organizace ochotnictva musí směřovati k těmto nejmenším a kultivací nejslabším složkám lidového divadelnictví,

neboť tam možno očekávati největší prohřešky proti národní kultuře a tam tedy v zájmu této národní kultury nutno nejvíce napravovati.

Jsme si bezpečně vědomi tohoto základního úkolu ochotnictva. Ale právě proto, že tento zarmucující sklon početné složky ochotnictva k zábavné služebnosti a k nezdravě obchodnímu spekulantství vyčerpává značnou část organizačních sil, aby byl ve svých důsledcích brzděn a paralysován, právě proto tím radostněji si všímáme živné síly, jež je skryta v odvaze mladých, v odvaze, která se nespokojuje mechanickou nápodobou divadelních konvenčních forem a snaží se po svém a ze své vlastní tvořivosti přiblížiti se k divadelnímu dílu, byť i při tom často klopýtá.

Duševní pružnost, která je předpokladem této odvahy mladých, předurčuje také složení ochotnických družin, které jsou nejbližší této cestě za svébytností divadelního projevu. Studenti a dělníci — to jsou dvě složky, určující míru odvahy k experimentu. Škoda jen, že zejména prvá složka je živlem značně fluktujícím a také ne vždy dostatečně ukázněným, takže shledáme jen málo družin, kde by vůle k osobitosti nesla rys záměrnosti a trvalosti; povětšinou všechna tato odvaha mladých uplatňuje se v práci přechodného, ne-li jepičího trvání. V tom blíží se typickému znaku všech avantgardních scén, jak už byl svého času vyznačen J. Honzlem.

V ochotnickém divadelnictví můžeme postihnout několikery stupeň v uplatnění vědomého záměru v samostatnosti postupu. Nejčastěji se setkáme s osobitějším pojetím výtvarné stránky inscenace, neboť dosti výtvarných umělců má zájem na tom, aby si ověřilo na scéně sílu svého malířského a prostorového vidění. Ne tak mnoho je případů, kde k výtvarné stránce se přidružuje osobitá dramaturgie, nezávislá na pražských vzorech. Řídce se pak již shledáme s družinami, kde jde o důsledné domyšlení divadelních problémů, takže provedení má všechny znaky formové čistoty. Zpravidla tyto případy vyplývají z poslední možnosti, kde celá práce amatérského kolektivu je řízena v duchu vyjasněného světového názoru, který celému souboru pracovních podmínek dává myšlenkovou pevnost a celému dílu jasný tvar. Není třeba dodávat, že spojení všech stupňů v tomto konečném stadiu vývoje zamezuje stylovou různorodost jednotlivých scénických složek a že tato dokonalost ochotnického díla je spíše zbožným přáním, než skutečností.

U většiny jen poněkud vyspělejších souborů

**Refektář kláštera u Kaje-
tánů na Malé straně.**

(Divadelní místnost českých
ochotníků v letech 1828/37).

K letošnímu 90. výročí úmrtí
Jos. Kaj. Tyla 11. VII. 1856.

projevuje se snaha, aby se zbavily dekoračního standartu divadelních řemeslníků a každou hru vybavily novou, přiléhající výpravou. Míra vtipu a vkusu i dostatek finančních prostředků určují nákladnost i účelnost těchto inscenací, zhusta závislých na pražských vzorech. Osobité inscenace, neovlivněné přímo shlednutými předlohami, jsou poměrně časté všude tam, kde uvědomělý režisér přizval si výtvarníka, či kde výtvarný umělec sám měl o divadlo zájem a přihlásil se k práci. Mnohdy dochází k zřejmé převaze výtvarné složky nad všemi ostatními, zejména nad hereckou, jež se nedovede stylově s inscenací vyrovnat. Svědčí to nejen o tvůrčí nadvládě výtvarníka, ale také o slabé kultivaci ostatních složek. Z ochotnické praxe však známe také zjevy, kde výtvarník, který si na venkově vydupal amatérskou družinu velmi dobré úrovně, měl dosti režijního nadání a svou divadelní krevnatostí ovlivnil herce tak, že z celkem primitivního materiálu vykouznil představení, zajímavé svou vyrovnaností a svěžestí. Osobitost výtvarné složky se tu přenášela na ostatní spolupracovníky a pozvedla je k úměrné snaze o svěbytný projev. Předpokladem této vyrovnané souhry všech složek byla ovšem duševní pružnost a odvaha mladých nadšenců.

Dramaturgie je a na dlouhou dobu patrně bude nejchoulostivější ochotnickou slabinou. Vždy vedle souborů, které cílevědomě volí repertoár, protože jejich dramaturg je obeznámen s domácí i cizí literaturou, je nadbytek spolků, kde o volbě

hry rozhoduje náhodný obchodní prospekt nakladatelské firmy, či v lepším případě znalost tradičního, kmenového repertoáru venkovského ochotnictva. U mladých, pružných souborů projevuje se úsilí, nalézt vhodné hry pro ensemble, které by korespondovaly se schopností herců i vnímavostí publika, ale při tom vyjádřily určitý inscenační záměr režisérův již v samé volbě hry. Tento odstín osobitosti pak utváří celý styl repertoáru. Zhruba vzato, setkáváme se s dvojími hrami. Jedna část souborů libuje si v lyrických dramatech s přemírou slovní hudebnosti, nebo v lyrických pásmech, podložených nebo spojovaných přímo hudbou, kde postačí recitativní způsob provedení bez výraznější herecko-lidské plastiky. Druhá část souborů má zájem na rozpoutání herecké elementárnosti a režijní fantasmie a tak tedy jejich repertoár vyznačuje se snůškou her z okruhu comedie dell'atre, španělského a francouzského baroka, lidových her i klasiků české komedie. Zatím co v prvním případě vyskytuje se dosti současných autorů, nezřídka autorů z vlastního souboru, protože rozhlasová pásma již hodně poučila o snadné technice tohoto druhu her, musí druzí povětšinou loviti hodně daleko v minulosti, protože soudobých autorů tohoto typu je velmi málo a pokud jsou, tedy stylově vyhranění pro určitý, možno říci avantgardní soubor, takže v širším ochotnickém měřítku jsou nedostupní. Větší část ochotnických spolků, pokud se snaží o samostatnou dramaturgii, nedosahuje této vyhraněné stylové linie, jež je vyhra-

žena mladým ensemblům, s vervou začínajícím a zpravidla také brzy končivším, za to však od druhých se výrazně odlišujícím. Jinak u ochotnictva se převážně spokojujeme tím, že samostatnost dramaturgická se projevuje nezávislostí na pražských divadlech, že se nepřejímá pražský repertoár, ale hledají se obdobné hry ze starších dob. Hraje-li se v Praze „Pražský flamendr“, hraje se venku „Paličova dcera“, uvede-li se na Národním divadle „Lhář a jeho rod“, vzpomene se venku Klicperry „Hadriánem z Římsu“ a pod., hraje se však přibližně týmž způsobem a bez zvláštního osobitého půvabu. I v této cestě k samostatnosti je však něco dobrého: občas dramaturg opráší archivní hru, která má svěžest novinky a tak obecnost venkova pozná zapomínaného autora.

Dramaturgie amatérů je úzce spojena s osobitostí režijního pojetí a obvykle její odlišnost od ostatních souborů je podmíněna vervností osoby režisérovy. Zatím co však v dramaturgii opírá se tato osobitost o hry uznané hodnoty — výjimky u autorů z vlastních řad by měly potvrzovat pravidlo — je hodnota osobité režiséřské práce hodně sporná. Převážně to, co chce mít rys původnosti v režijním zpracování, je z mladistvé vervy nedomyšleno, se zřetelnými stopami povrchnosti, vnějšího efektu, jímž se má překvapovat a udivovat obecnost. I když taková představení jsou svěží, útočná, poutavá, při bedlivějším prozkoumání vykazují nápaditost stůj co stůj, bez základního stylového vyrovnání. Tento nedostatek mladých adeptů ochotnické režie vyvěrá převážně z nepoučenosti. Kdyby měli více vzdělání a přehledu, leccos, co vypadá směle originální, by našli v historii divadelnictví a nad to vtěleno ve stylovou jednotu celého představení. A leccos, co pokládají za svůj osobitý přínos, by se rádi zřekli, protože při domýšlení scénického úkolu by seznali, že to porušuje čistotu prostředků při výstavbě scénického díla.

Nejlépe se pozná tento zlom mezi vůlí a činem v hereckém provedení. Protože máme jen velmi málo souborů v ochotnickém světě opravdu soudržných, lze velmi těžko dosáhnout stylového vyrovnání hereckých výkonů s režijním záměrem. A tak tam, kde se má vyjádřit provedení díla nepřesvědčivěji: v hereckém výkonu, skřípe to neporozuměním a nedostatkem stylotvorných schopností. A tak se projeví povrchnost režisérovy práce: místo, aby si vychoval a zcelil soubor a tak dosáhl jednoty v hereckém provedení, chce nedostatečnými prostředky jen za pomoci své duchové převahy působit na diváka. Divadelníka tím ovšem neoklame.

Režisér, který si je vědom toho, že formová čistota je výsledkem ryzosti všech složek, napomáhajících osobité inscenaci, snaží se, aby herci utvořili jednotným duchem řízený kolektiv, aby byli dostatečně vyškoleni a připraveni pro svůj úkol. Neukládá jim pak více, než jejich technická pohotovost a umělecká zralost snese. Tento požadavek bude však zřídka kdy splněn. Vždy budeme svědky toho, že soubor bude neúměrně zatěžován úkoly nad své síly jen proto, že jinak by režisér své osobité sklony neuplatnil v té míře, jak za vhodné uznává. K nejhrubšímu porušení této zásady — jež by měla být samozřejmá v ochotnickém životě — dochází tam, kde režisér je i prvním hercem a někdy i autorem v souboru. Rozptýlen mnohostí úkolů, nevládne řádně ani jeden z nich a tak stylová různorodost jednotlivých složek a zejména nepřipravenost herecké družiny je tím nápadnější. Nezbyvá potom, než zakrývat nedostatky vnějším efektnictvím a cesta k banální povrchnosti a prázdné okázalosti je dokořán otevřena.

Jedinou zábranou proti splošnění ochotnické práce v podobných případech je prohloubení vzdělání celého souboru a zejména jeho sjednocení názorovou shodou, již se podřídí celá tvořivá činnost. Až doposud vyskytovaly se mezi amatéry jen sporadicky zjevy, kde jevištní dílo bylo organicky včleněno do duchové jednoty souboru, jednoty, která je vázána opravdovostí přesvědčení a kolektivním vyznáním jednoho světového názoru. Stále máme dojem, že ochotnictvo je přesvědčeno o tom, že možno vytvářet divadelní umění mimo oblast skutečného života, že možno se uzavřít do skleníkové kultury samoučelnosti a tak se vyhnouti konfliktu s dobou. A přece z divadelních dějin máme více než s dostatek faktu o tom, že právě ochotnictvo to bylo, které stálo v popředí boje za kulturní hodnoty národa a které v nejživějším styku s dobou dovedlo včas vystihnouti, že divadlo je bojovná půda pro zajištění duchovní budoucnosti. Když tedy máme oslabit a zneškodnit pochybnosti o tom, zda ochotnictvo se neminulo svým smyslem a zda nepozbylo svého existenčního oprávnění, pak třeba v těchto mladých a odvážných družinách, které mají chuť k osobité, nekonvenční práci, vypěstovat cit pro začlenění divadelního úsilí do společenské problematiky doby. Dnes není možno, ani účelno se izolovat od mohutných sociálních proměn, které dávají nový obsah, ale také nové formy umění a tím i divadelnictví. Osobitost projevu ochotnického divadelnictví může být jen velmi těžko získána po stránce formy, dokonalosti tvaru, protože bude vždy na závalu technická neškole-

Václav Šlégl, někdy pokladník, pak gener. tajemník ÚMDOČ, a hlavní pořadatel Jiráskových Hronův, zemřel za války roku 1942 v rakouské věznici ebrašské.

Pražská divadla ke konci roku 1945.

Jiří Jesenius

čuje tomu jistě ubývající návštěva v divadlech.

V měsíci říjnu bylo 20 premierových večerů mimo 12 podniků recitačních, koncertních a tanečních, pořádaných v našich divadlech. Tedy celkem 32 premiery. To je přespříliš, uvážíme-li, že měsíc má 30 až 31 den. V měsíci listopadu bylo taktéž 20 premierových večerů. Tedy — jak jistě každý laik pozná — nehospodárná nadprodukce.

Národní divadlo uvedlo 5. listopadu Dvořákovu znovu nastudovanou „Rusalku“ po 500.

Stavovské divadlo mělo čtyři premiery: 13. října hrdinné drama Konstantina Simonova „Ruští lidé“; v neděli 23. října uvedlo znovu nastudovanou, nezapomenutelnou „Matku“ Karla Čapka, která dala možnost Leop. Dostalové k rozvinutí jejich nevšedních hereckých schopností do mistrovského výkonu. V sobotu 10. listopadu zařadilo do svého repertoaru Gogolovu „Ženitbu“, 24. listopadu provedlo Molièrova „Misanthropu“ a de Vignyho „Strach má velké oči“. V prosinci mělo dvě premiery: J. B. Priestleye „Přišli k městu“ a původní Drdovu ironickou pohádku „Hrátky s čertem“.

Městské divadlo na Vinohradech svou první premierou, Lope de Vegovým „Vzbouřením na vsi“ (Fuenteovejuna) v pátek 5. října ukázalo bezpodstatnost výtek mu činěných. Druhou premierou byla 23. října „Cesta pouští“ od anglického romanopisce J. B. Priestleye. V sobotu 17. list. mělo třetí premierou R. Rollandův „14. červenec“. Následoval Beaumarchaisův „Lazebník sevillský“ a připravovány pro leden dvě původní premiery: Zd. Němečkův „Rukopis času“ a Olgy Scheinpflugové „Vítězství mrtvých“, a Molièrův „Zdravý nemocný“.

Divadlo 5. května doplnilo svůj repertoár německou operetou Franze Lehára „Veselá vdova?“, která se na-prosto nehodí k názvu divadla. V sobotu 17. list. uvedlo A. Arbusovu hru ze života ruských komsomolců „Daleká

cesta“. V prosinci uvedlo původní novinkou dram. debut O. Černocho „Veliká zkouška“ z nedávné minulosti Španělska.

Malé divadlo vypravilo 3. října Bendova melodramata „Ariadna na Naxu“ a „Medeu“, 26. října vtipnou ruskou konverzačku Leonida Leonova „Obyčejný člověk“, kterou po několika reprisách sehrálo jako premiu 1. list. Ve čtvrtek 8. list. provedeny byly čtyři aktovky pod souhrnným názvem „Nadlidičky“. Hned v pátek 9. list. provedeno taneční pásmo „Praha volá“ a konečně 29. list. Verdiho „La Traviatta“.

„D 46“ znovu nastudovalo E. F. Burianovu dramatisaci románu B. Benešové „Věra Lukášová“ (9. října). V úterý 30. října mělo divadlo opožděnou premiu Jos. Kopty „Blázen Kabrnos“. V úterý 6. list. byla další premiera, a to „Plavci“ J. Pokorného. V úterý 27. list. se objevila na scéně A. N. Ostrovského „Schovanka“ a v posledních dnech min. roku obnovena tu Klicperova komedie „Každý něco pro vlast“.

Ladislav Východ, odb. učitel a vynikající kulturní pracovník v Slavičíně-Mladoticích, nespravedlivě obviněn z potupení státní vlajky, zemřel sebevraždou v září 1945 (viz zpráva v min. čísle t. 1.).

Uplynulo již pět měsíců od památné schůze českých divadelníků, pořádané v Divadle 5. května, na níž byly vytyčeny nové směrnice, podle kterých se má řídit divadelní život v Čechách a na Moravě. Ale ani poslední tři měsíce nepřinesly ještě skutečnou konsolidaci divadelních poměrů. Mnoho bylo tehdy slibováno, ale, bohužel, velmi málo se splnilo, ač doba pěti měsíců jest poměrně dosti dlouhá. Měsíc říjen přinesl nám hned ve svém počátku resignaci členů „Divadelní rady“, o níž se dlouze rozepsal Miroslav Rutte ve „Svobodném zítřku“ ze dne 25. října t. r., což vzbudilo značnou odezvu.

K sedmnácti divadlům, která byla v provozu v měsíci září, přibyla v říjnu a listopadu další tři, takže bylo celkem v provozu dvacet divadel, což je snad na Prahu skutečně trochu mnoho. A to musíme ještě počítati se „Studiem Národního divadla“, které vstupuje v provoz ve Velké operetě. Tak jsme se přiblížili době porevoluční, kdy byly v provozu 22 soubory, což bylo označováno jako nezdravé a neudržitelné. Nasvěd-

(Se str. 52.)

nost. Za to může být dosaženo určitých kladných výsledků v tom, jak budeme umět naplnit svou práci novým obsahem, vyplývajícím ze společenských převratných událostí a jak se tím přiblížíme divákovi své doby. Jako všude, i tu rozhoduje poctivost přesvědčení. Divadlo, které nebude pod-

loženo opravdovostí pevného názoru, opravdovostí, která jde na kořen věci a ze složitosti sociálních složek dovede přesně odhadnouti sklad uměleckých podmínek života, usvědčí i tuto práci pochybných kvalit z pouhého konjunkturalismu.

Realistické divadlo (bývalé Svandovo na Smíchově) doplnilo svůj repertoár 18. října hrou A. Afinogenova „Kde vlaky nestaví“. V neděli 21. října obnovilo divadlo v dopoledním matinee působivé pásmo „Hrdinové okamžiku“, které napsal Jar. Průcha. V sobotu 3. list. uvedlo divadlo Molièrova „Dona Juana“, kterým dosáhlo velikého úspěchu. Titulní postavu vytvořil Jiří Dohnal a skvělého Sganarella Záhorský. V pros. následovala J. Steinbeckova zajímavá hra „O myších a lidech“ ze života na kalif. farmě a Fr. Langrův předléty zde hraný „Velbloud uchem jehly“. 17. list. zahájil činnost v Realistickém divadle soubor M. Dismana, který se hrál pro nejmenší děti „Trojlístek pro nejmenší“, sestávající ze tří aktovek: G. Matvějeva „Kouzelných galoší“, Jungbauerových „Žab ve škole“ a Skořepova „Vychytralého králíčka“.

Divadlo Kolektivní tvorby mělo premiery: První 12. října, v níž uvedlo zdramatizovanou povídku Karla Poláčka „Otec svého syna“, o druhé premieře uvedlo obehnanou

konverzačku J. H. Mannerse „Peg mého srdce“ a třetí byla zase původní reportážní hra J. Gočára „J. P. P.“.

„Větrník“ v Mozarteu, který neměl mnoho štěstí se „Smrtí Tarelkinovou“, zařadil do svého repertoáru M. Bontempelliho „Popelku“. V úterý 20. list. provedlo divadlo Haškovu komedii „Osudy dobrého vojáka Švejka“.

Divadlo mladých pionýrů uvedlo počátkem listopadu Lacinovo „Zrození eposu“ a bratři Čapků „Lásky hru osudnou“, v pondělí 12. listopadu Z. Vovsové „Vzpouř v perníkové chaloupce“.

„Disk“ (Divadelní Studio Konser-vatoře) uvedlo 31. října Šrámkův „Měsíc nad řekou“ v nesprávné pochope-ném pojetí J. Pleskots. V sobotu 17. list. provedl scénickou montáž „Kama-rádi svobody“. Ve středu 21. list. obno-vilo divadlo Goldoniho „Zvědavé ženy“, známé z provedení v divadle na Slupi.

Pražské divadlo pro mlá-dež v bývalém divadle Akropolis za-hájilo skromně a nenáročně „Popel-kou“ v úpravě M. Holkové. Pro dospě-

lejší mládež sehrálo divadlo 10. října Jar. Vrchlického „Midasy uši“. Ve středu 7. list. uvedlo divadlo hru sovětské autorky Lubimové „Serjoža“ a poté ze staršího svého repertoáru „Čápí mlá-dě“.

„Uranie“ v Holešovicích vystřídala 14. října populární Nedbalovu „Pol-skou krev“ neméně populární Frimlo-vou „Rose Marii“, již následovala „Fra-jerečka“. (Divadlo v minulých dnech zcela vyhořelo.)

Tylovo divadlo v Nuslích vyměnilo Piskáčkovu „Slováckou prin-cezku“ za „Dítě tržnice“.

„Satirická scéna FF“, která se usídlila v Kotvě, zahájila 5. října „Pásmem bez názvu“, v němž domi-nuje populární Ferenc Futurista se svým bratrem Emanuele Fialou.

Divadlo v Karlíně, jež bylo svěřeno E. F. Burianovi jako operetní scéna, zahájilo 3. října Frimlovým „Králem tuláků“ v pochybené úpravě a režii. 21. listop. uveden byl na scénu Offenbachův „Orfeus v podsvětí“ a poté Moorův „Pan profesor v pekle“.

Hrst poznámek.

Josef Hudeček

Pro pravdu se lidé nejvíce zlobí. A proto se bude na mě tentokrát zlo-bit asi hodně lidí. Ale mezi přáteli musí být vždy upřímnost, i když někdy u-přímně vyslovená pravda zabolí. Všech-no se však dá napravit, ovšem při dobré vůli. Ochotníci jsou totiž zvláštní od-rudou lidí, kterých je málo na světě, opravdoví a nezištně obětaví. Je to jedna z jejich nejkrásnějších vlast-ností, která bohužel zatím našla velmi málo ocenění. Nanejvýše někdy kri-tika profesionální scény napíše o pro-fesionálním souboru, že „hráli jako ochotníci“. Proč právě používá to-hoto srovnání, které snižuje práci vel-ké části ochotnictva, ačkoliv by vý-kony některých profesionálních spo-lečností často mohly býti srovnány s něčím jiným, to nevím. Znáám totiž dosti velký počet profesionálních spo-lečností, jejichž činnost by v soutěži s mnoha vyspělými soubory ochotnic-kými ještě do nedávna nebyla obstála. Ale vraťme se: Ochotníci jsou zvláštní odrůdou lidí. To už jsem řekl. Při své vnitřní velké pracovní výkonnosti, o které veřejnost velmi málo ví, těžce se oprostují od toho, čemu ostatní pos-měšně říkají „ochotničení“. Jestliže začneme uvažovat, zjistíme, že to vy-rostlo z nás. Z práce spolkové, z vnitř-ní práce souborů, z poměrů, vládnou-

Ochotníci - a co teď ... ?!

Pavel Holec

Při slavnostní „tryzně“ za padlé ochotníky, kterou byl zahájen XV. Jiráskův Hronov, měl místostarosta ÚMDOČ Pavel Holec projev, ve kterém — po zhodnocení národně uvědomovacího působení ochotnické činnosti na ochotníky samé i na nejširší vrstvy diváků v době okupace — nastínil program a pracovní úkoly pro české ochotnictvo v nové republice. Z jeho projevu přinášíme výňatek:

Také poslední válka vnesla do vědomí našeho lidu velký duchovní přelom — také poslední válka staví všechny před nové myšlenky, na nové cesty — i ona črtá před námi nový obraz budoucnosti.

Jestliže po první světové válce bylo možno trochu otálet, rozmýšlet se — není teď vůbec možné, aby na to všechno naše divadlo nereagovalo rychle a co nejdříve — neboť v naší činnosti, má-li se udržet, musí se obrážet vždycky skutečný život!

Budeme-li na jedné straně opatrovníky kulturních pokladů všech dob minulých — musíme být na druhé straně činně zapojeni v řadách tvůrců nových hodnot! Naše divadlo už nebude a nesmí posluhovat jen někomu, přesycenému jednotlivci či skupině, nudícím se společností snobských povýšenců — naše divadlo bude a musí sloužit státním a milionům pracujících, kteří tvoří výkvět země i národa, naši sílu i naši budoucnost! Svým nejladnějším postojem ke všem podstatným otázkám dneška dokážeme, že i my, čeští ochotníci, dáváme do služeb vlasti nezměrné množství dobré vůle a nadšení — že právě teď ochotně dáváme se do služeb moderních, státních idejí a snah, nových zásad i nových řádů — že právě teď se chceme svou činností rádi a ochotně i čestně zařadit do mohutného budovatelského procesu, s nímž jsou dnes nerozlučně spjaty prospěch a budoucnost celého národa! Chceme a budeme dělat svobodné divadlo,

„vytvářející ustavičný kontakt mezi zkušenostmi minulosti a zkušenostmi přítomnosti“, jak řekl velký tvůrce Sovětského svazu. Proto musí se v naší práci od-rážet a objasňovat i každému divákovi přibližovat světově rozsáhlé hnutí, usilující změnou sociálních řádů nastolit všude a ve všem vládu spravedlnosti, rovně platné pro všechny — i všechn ten rozruch a vlnění rozvířeného světa, v němž je stále ještě plno útlatu systémem třídního

Scéna z Karafiátových zdramat. „Broučků“ (sehrál Dismantův divad. a rozhlas. soubor dětí a mládeže v Bělé pod Bezdězem). K stým naroz. autorovým a zahájení výstavy divadel pro mládež v Praze.

Scéna ze hry Karla Zajíčka „O malíři, který dělal zázraky“, provedené na jevišti Malostranské besedy v Praze III. za režie a scénování Fr. Smažika. Hra byla provedena také rozhlasově.

nadprávi i vykořisťování starou soustavou hospodářské tyranie a tak málo snah po osvobození práce, po opravdovém zrovnoprávnění společensky odstrkávaného člověka! V tom je příkaz nejen pro nás ochotníky — ale v tom je i nejvážnější připomínka pro naše kvalitní dramatiky!

Lidová divadelní tvorba a kultura vůbec musí už konečně přestat být jen pouhou dekorací, zábavným doplňkem volných chvil života — ale musí se stát podstatným a nutným jeho dovršením a naplněním! Tomuto poslání pak musíme poctivě a oddaně sloužit všichni jak jako jednotlivci, tak svými spolkovými složkami — jak v největších městech, tak v nejzapadlejších vesničkách!

Náš ministr školství a osvěty prof. dr. Zd. Nejedlý hned ve svých prvních projevech mluvil také o velikém významu českého divadla ve svobodném státě. Pravil:

„Divadlo budiž národní školou, která bude prostředky umění vytvářet nový lid, lid svobodný, statečný, sebevědomý, radostný a lidský!“

A naše vláda sama přichází s přesným a jasným kulturním programem:

„Bude provedena důkladná demokratisace — umožněním přístupu do škol i k jiným pramenům vzdělání a kultury co nejširším vrstvám, ale i v ideovém směru: ve zlidovění samého systému výchovy i povahy kultury, aby sloužila ne úzké vrstvě lidí, ale všemu lidu a celému národu!“ —

Tady máme přesně vymezeny úkoly, na nichž musíme pracovat a do jejichž služeb se musíme rádi a ochotně i spolehlivě všemi silami zapojit!

Ono nám ochotníkům to půjde poměrně velice snadno, poněvadž zamyslete-li se nad tím vším, poznáte, že to pro nás nejsou v podstatě úkoly zvlášť nové ani neznámé! Dnes se tu úředně a z nejpovolanějších úst prohlašuje to, co po vás ÚMDOČ už dávno žádala, k čemu vás vždycky vybízela i vedla! ÚMDOČ působila na váš cit pro umění, smysl pro dobrovolnou organizační kázeň — dnes se vám to všechno přímo n a ř i z u j e! „Zaplat’ za to Pán Bůh!“ řeknou si všichni poctiví divadelníci.

A jestliže se dnes úředně přikazuje nejširší zapůsobení divadelního umění do všech složek národa — tedy to byla už odedávna naše veliká přednost, že ochotnické divadlo pronikalo a promlouvalo k srdcím právě těch zapomínaných a přehlížených! — v těch nejdolejších samotách, kam nepřicházeli oficiální řečníci, kam málo pronikaly i seriózní časopisy, kam sotva vedly běžné uvědomovací cestičky! Právě my ochotníci přibližovali jsme umění a doplňovali jsme jím život nejpotřebnějším složkám národa — těm, kteří nemohli za ním za drahé peníze jezdit daleko do měst! A právě my ochotníci budovali jsme m o s t y p o z n á v á n í mezi nejširšími vrstvami posluchačů a tvůrci nejrozmanitějších dramatických děl — neboť chtěj nechtěj musíme už konečně

cích více méně v každém souboru ochotnickém. Podívejme se proto zblízka do ochotnické domácnosti a nebojme si jednou za čas povědět, co naši práci zatěžuje a přitlačuje ji do — řekl bych — maloměstských poměrů. Zkritisujeme si bez obalu to, co v profesionálních souborech je běžnou věcí, rostlou tak, že ji pojmají jako samozřejmost, která by však nemusila být u nás.

Tedy: vedením spolku, jehož činnost je pravidelná, který postupem času si zbudoval svoje jeviště, divadlo a vyšvihl se tak nad průměr spolků, kterým okolnosti, štěstí nebo osud této radosti nedopřály, je pověřen Pan předseda. Piší velké „P“, protože jeho osobnost se pohybuje ve výšinách, kam se obyčejný ochotník těžko dostává, protože je ještě „mladý“. Pan předseda musí totiž mít léta a zkušenosti. Pan předseda je zadobře s režisérem, velmi mocným pánem, který rozhoduje o místní slávě herecké veličiny, protože přiděluje role. Nad těmito představiteli spolku a celým výborem, který ostatně je nutným zlem každého spolku, vládne „hvězda“ nebo „hvězdy“ podle okolností a „vyspělosti“ souboru. A tyto „hvězdy“ jsou hybnou pákou spolku. Dovedou roztočit kolem sebe i Pana předsedu a režiséra. Pan předseda, sedící v šatně v křesle s nejvyšším opěradlem (podle výšky opěradla se pozná důležitost člena výboru! Pan předseda nejvyšší, předsednictvo nižší a výbor nízká, všechna stejně veliká), vyskočí i při svých třeba 70 letech a s pokřeknou šíjí běží políbit ruku „hvězdě“, která právě překročila 20 let svého věku. „Hvězda“ milostivě, nebo nemilostivě s Panem předsedou promluví a podle její nálady vyzní celá zkouška nebo schůzka souboru. Zkouška s touto „hvězdou“, která se zhlédla v některé

zkarikované herečky z filmu nebo čtla něco o primadonách velkých scén, je úplným utrpením, které rozhodává a na konec rozhodá práci i nejlepšího souboru.

Toto zlo neopatrujte! Vyhladte je do kořenů! Uvědomte si, že naše práce je kolektivní, že nechceme povýšené předsedy a režiséry, kteří žijí ještě v dobách své mladosti, kteří nedovedou srůst s dobou a její vyspělostí. Nemůže nám imponovat povýšenost a gloriola pochybného pochlebování tam, kde musíme tvrdě pracovat, chceme-li, aby náš soubor umělecky rostl. Chceme režiséry zkušené, kteří svoje zkušenosti dovedou správně uplatnit s požadavky doby, dovedou učit, aniž by se sami styděli čerpat nové vědomosti a zkušenosti.

Ochotnické školení nám nejlépe ukazuje, jaká ukáznenost je v našich řadách. Na desítky můžeme počítat režiséry, kteří ve svém vědění vyrostli do takové výše, že nevidí dole ochotnické školy. Její volání k nim nedoléhá, doba kolem běží, ale on to neví, on to již nepotřebuje, neboť On dělá divadlo 30 let bez škol a jaké divadlo! Že je mohl 30 let dělat špatně, to ho v jeho povýšenosti nenapadne. Rád konstatuji, že to jsou většinou režiséři jen městských souborů. A jdou příkladem napřed! Režisér do školy nejde, „hvězdy“ jeho souboru také ne. Vždyť by tam mohli slyšet něco, co odporuje jejich manýrám, režisérem jim vštěpovaným, a co pak?

A proto členové velkých spolků se dívají s útrpným úsměvem na spolko- vá mláďata, kterým „dovolili“, aby školu navštěvovala. S útrpným úsměvem a pohrdavým mávnutím ruky odmítají nesmělé upozornění na pokyny, kterých se jim v divadelní škole do- stalo. Je to tvrdé, co nyní řeknu, ale pravdivé. Nepotřebujeme členstva, které by brzdilo rozvoj ochotnictva. Nechtějí-li pochopit, že je nutno jít stále vpřed, ať zůstanou stát, ale ať nezdržují ty, kteří chtějí vpřed v touze uskutečňovat ideály a cíle, které si ochotnictvo stále a stále staví a ke kterým se snaží dospět, aby si mohlo postavit další a vyšší. Nechceme přitěžovat na své cestě, nemáme kdy se s ní vracet!

Je mnoho těch, kteří v lásce k ochotnickému divadlu, k jeho krásné myš- lence, k odkazu Tylovu, nám všem dra- hému se snaží přinést všechny potřeb- né oběti. Věnují čas, pohodlí, učí se, vzdělávají. Vědí, že postup a umělecká práce ochotnického divadla jde přes všechny překážky nezadržitelně vpřed. A ti, kteří to pochopili, pochopili také,

vidět, že téměř všechno umění zkomírá v důsledku svého mylného za- měření na stále rostoucí rozkol mezi tvůrcem a masou, to jest lidem! A jestliže to přibližování a doplňování umění bylo naše dobrovolné plus v minulosti — stává se nám závaznou povinností pro budoucnost!

V profesionálním divadelnictví provádí se úředně právě pro tento účel nejširší možná decentralisace. Na konec bude to však zase jenom český ochotník, který bude působit všude po našich krajích, na těch malých, primitivních venkovských jevištátkách — v malých sál- cích, leckde ještě při petrolejovém osvětlení a v prastarých kulisách — zase bude to český ochotník, který bude pronikat právě k vrstvám, na něž myslí náš zákonodárce, s novými myšlenkami, s novým uvědomo- váním — zase bude to český ochotník, který bude připravovat půdu pro zdárné a nejučelnější působení profesionálů — zase bude to český ochotník, který bude doplňovat jejich činnost!

Alé ze všech těch nových velkých možností, situací a úkolů vyvstává nám i nová veliká odpovědnost! Ted' už opravdu nikde nesmíme divadlo prostě hrát — ted' musíme divadlem opravdu mě- nit, formovat a usměrňovat život českého člověka — jak káže dnešní zájem vlasti i národa!

K této odpovědnosti přistupuje další, kterou jsme v posledních letech pochopitelně nezna- li a nechtěli znát: odpovědnost vládní- mu programu! Za okupace jsme ukázali, že dovedeme svou čin- nosti bořit — ted' musíme stavět, spolubudovat — radostně a oddaně ze všech sil i síleček!

Ze všeho uvedeného nadchází nám konečně důležitá zkouš- ka — zkouška, kterou prokážeme další opodstatnění pro své veřejné, národní a státotvorné působení v nových okolnostech. Kdo tuto zkouš- ku prohraje — ten sám sebe vyřadí z řad československého ochotnictva!

A kdy obстоjíme čestně v těchto úkolech, v těchto zkouškách, nově na nás kladených? Kdy bude naše práce skutečně platnou a plodnou složkou ve službě pro nový náš stát a pro nové ideje, které naplňují a řídí jeho život?

Když k Jiráskově tradici — kterou položeno bylo těžiště našeho ná- rodního sebevědomí do našich dějin, které nám jasně připomínají, čím jsme byli a čím můžeme zase být, budeme-li chtít — když k této tradici připojíme tradici Kollárovu, který nás učil slovan- skému uctění a který zdvihal naše sebevědomí poukazem, že jsme sice malým ná- rodem, ale že jsme členem veliké a mocné rodiny slo- van- ské! —

— když budeme svým divákům cílevědomým výběrem repertoaru umožňovat nezkrácené a pravdivé poznávání mravního vyjádření sku- tečného života nejen minula, ale i dneška! —

— když zapneme svá divadla do životního rytmu doby a na pod- kladě dramatických předloh nejvyšších autorů budeme ukazovat i ujasňovat nové a nejnovější problémy, směry i cíle lidské společ- nosti! —

— když budeme naše diváky vést k poznávání a schopnosti uvědo- měle a spolehlivě rozlišovat pravdu nejen na jevišti, ale i v občan- ském životě! —

— když budeme sebe i diváky nabádat svou určitě zaměřenou čin- ností k samostatnému myšlení, aby sami hledali a sami dovedli rozlišovat jádro od demagogie, aby nikoho nenechá- vali za sebe myslit! —

— když tak dáme svému divadlu aktuálnost a průbojnost! —

— když bude naše divadlo předvádět a zobrazovat nového člověka ve všech těch přesložitých spojitostech a vztazích velkého, historického dění dneška! —

— když budeme se svých jevišť ukazovat a hlásat umění všem přístupné, všem srozumitelné, všem krásné, všem n y z u s l e c h t u j í c í ! — a

— když naše podniky budou prostoupeny nejpoctivější prací, nej- pečlivějším studiem všech složek, vytvářejících z divadelní hry živé divadelní představení!

Velký generalissimus slavné rudé armády J. V. Stálin prohlásil svého času na sjezdu ruských spisovatelů:

„Potřebujeme inženýry, kteří konstruují martinské pece — potřebujeme inženýry, kteří konstruují automotory a traktory — ale neméně potřebujeme inženýry, kteří dovedou konstruovat lidské duše!“

My ochotníci — my jsme a chceme být těmi inženýry, kteří budou konstruovat české lidské duše!

Proto nebudeme už hrát divadlo jen pro něho, pro sebe, pro svůj spolek, pro osobní libůstky či problematické okresní umělecké kariérnictví nebo primadonství — ale pro všechny, pro každého, pro celý národ, pro celý stát! Naše divadelní tvorba bude cele prostoupena největším a nejužším přilnutím i spojitostí s životem, myšlením a citěním nejširších vrstev — neboť ne z vysněných představ, sebekrásnějších, ale jediné z neoprávněnějšího života pramení ozdravení a posila všeho umění dneška i budoucna — jediné skutečný život jest opravdu živým pramenem všeho vzrůstu a z daru jak ve všech oborech lidského podnikání, tak také ve veškeré divadelní tvorbě! Divadelní činnost není už jen zájmem a záležitostí určitého, vybraného kroužku silných jedinců — ale důležitým životním zájmem celého národa!

Několik poznámek o zákulisní hudbě a jí přidružených efektech.

Ing. Fr. Síla. (Dokonč.)

A píšeli-li již o troubení a bubnování, stále ještě se vyskytuje jedno nedopatření, o kterém jsem již kdysi psal. Scény popravní (na př. Schiller: Marie Stuartovna, Kolár: Pražský žid) bývají provázeny zvukem bubnů. Toto bubnování bývá ponecháno na vůli a zvůli bubeníka a podle toho také vypadne. Obyčejně připomíná ohlašování počátku produkce venkovských komediantů, nebo nějaké jiné znamenité atrakce. Pan režisér opět nepřemýšlel. Bubnováním se nesvolávalo obecenstvo k popravě. Nepřetržitý trylek bubnů měl znemožniti, aby některý z odsouzenců vykřikl do shromážděného lidu nežádoucí sdělení. Proto trvalý rachot přerušen jen při předčítání ortele a vyvolávání delikventů. Protože bubny nemávaly ladicích šroubů, jejich kůže byla napínána jen pomocí provazů, nedosahovaly vysokého tónu malých bubnů dnešních. Jejich rachot zněl temně. Hluboký jejich tón napodobíme povolením ladicích šroubů.

Popravní průvod provází mimo smuteční pochod bubnů i nepřetržité vyzvánění umíráčku, který zní i po celou dobu exekuce. Tím docházím k užití zvonů, které by si rovněž zasloužilo zvláštní stati. Zde jen několik obecných připomínek: I vyzvánění bývá zhusta ponecháno náhodě. Zvoníkem se stává kdokoliv, některý štavěč dekorací, osvětlovač či libovolný adept herectví, náhodou právě přítomný. Dřevěnou nebo kovovou tyčí, jak co právě popadl, tluče do zavěšených kovových rour, střídá hluboké i vysoké tóny, jak ho právě napadne, veden jedinou snahou, aby žádnou nevynechal.

Proto ozývá se z ochotnických jevišť zvonění, jaké ve skutečnosti nikde neslycháme i co do barvy a síly zvuku i co do rytmu. Připomeňme si, že malý zvonek, zavěšený ve vesnické zvonici, někdy i jen na větvi staré lípy, má charakteristické úderky na první a třetí dobu ve tříčtvrtečním taktu, zvony větší a velké bijí v rytmu dvoučtvrtečním ve volném tempu. Co si mysliti o režiséru,

že školení ochotnictva je nutností, vyvolanou požadavkem nového divadla. Ti také pochopili, že v něm není místa pro „hvězdy“ a „hvězdičky“, že herecká nevraživost nemá místa v ochotnickém souboru, který musí jen a jen pracovat. Kolektivnost nerozeznává malého nebo velkého přidělu práce. Kolektivní práce ochotnického souboru nezná rozdílu mezi malou a velkou rolí. Dovede nás potěšit úspěch jednotlivců, ale pracujeme k úspěchu celku. Celek musí být úspěšný v malých právě jako velkých rolích, v práci hercové jako režisérové a výtvarníkové. K tomu směřují naše divadelní školy. V tom spočívá jejich největší úspěch a největší cíl. Dát znalosti všem, aby mohli všichni společně pracovat, protože všichni si osvojí společné znalosti, potřebné pro kolektivní práci. Myšlenka autorova, vstřebaná režisérem, musí se přenést na výtvarníka a herecký soubor. Všichni se snaží ztělesnit postavy v prostředí, stanoveném dramatikem tak, aby básnický projev dramatikův byl zpracován do nejmenších detailů. To se splní jen a jen touto kolektivní, společnou prací v prostředí, které nebude kaleno nepochopením jednotlivců-zaostalců, nebude brzděno primadonováním a nebude ztrpčováno závistí a osočováním. Duchem práce musí být radost z tvoření a radost z dokonalého díla. Radost bude dokonalá, přispějí-li stejnou měrou staří jako mladí.

A proto je nutno říci několik slov i těm mladým, kterým žádná práce jejich předchůdců není dobrá a kteří se snaží stůj co stůj najít nové cesty, nové divadlo, něco, co tady ještě nebylo. — Nikdy jsme práci mladých nepodceňovali. Naopak snažili jsme se jim najít cestu k divadelní práci tak, aby jejich snažení a touhy, hledání nových cest bylo usnadněno. Nechceme, abyste se ubírali vyšlapanými cestíčkami a stále se ohlíželi na práci svých předchůdců, ale nemůžeme přejíti mlčením přezírání zkušeností, které jsou a zůstanou podkladem k divadelní práci. Proč hledat nalezenou cestu? Proč odstraňovat překážky, dávno odklizené? Berte z pokladnice zkušeností plnými hrstmi a stavte z nich základy nového divadla, které hledáte! Ale pracujte cílevědomě! Snažte se předem stanovit program! Nepřecházejte bezúčelně z jedné práce do druhé, aniž byste každou ukončili! Využívejte plně času, který věnujete zkouškám a neubíjejte jej neplodnými souboji o výrazech, které nakonec po případě škrtnete! Naučte se odpovědnosti! Odpovědnost si uvědomujete již tehdy,

když jdete včas do zkoušky! Převzaté funkce, role a přikázané práce vykonávejte s největší svědomitostí!

Mládí je nezbytnou složkou divadla. Jemu je věnována největší práce režiséra, který pochopil svůj úkol. Mládí se dává nerado věst, chce svoji cestou jít bez opírání se o starší generaci. Chápeme. Dáváme podnět k vytvoření souborů mladých u každého spolku. Mladí mají zde možnost ukázat svoji samostatnou práci. Ale nezapomeňte při tom, že chcete tvořit divadlo. Oprostěte se už jednou od těch svých „pásem“! Je krásné, že pěstujete jevištní řeč, je to povinností nás všech, ale doplňte ji nezbytným, co je k divadlu zapotřebí. Hrou! I nejkrásněji na jevišti vyslovené slovo potřebuje hereckého podtrhnutí, má-li dojít vytouženého účinku. Milujete verše jako nejkrásnější projev dramatikův, ale nezapomínejte při nich na život! Život je tvůrcem divadla a divadlo je život! Dejte i svým veršům život, ale život, jaký je — přirozený, lidský! Dejte verše říkat lidským tvorům a ne sochám nebo loutkám!

A zasaďte své herce do srozumitelného prostředí! Neprohánějte je zbytečně po krkolomných schodech a strašlivých krychlich, nevyžadujte na svém mladém souboru, který se dal strhnout elánem svého mladého režiséra, aby vám provozoval akrobatické a žongléřské kejkle a posy! To není nové divadlo! To nejsou nové cesty!

který v „Maryši“ nebo v „Našich furiantech“ místo vesnického klinkáčku dá zaznít desce s nahranou harmonií velkých věžních zvonů? Ozývá se v ní často i hučení zvonu tak rozměrného, že by ho zvonice vesnického kostela vůbec nepojala.

Zhusta se chybuje v tom, že orchestr nebo hudebník v zákulisí bývá špatně umístěn. Hra houslisty, harfeníka a harmonikáře z nádvoří nemůže být se zdarem napodobena hráči, skrytými v prosceňové kulise, zejména, spustí-li na plné forte.

Často se zanedbává samozřejmý a efektně působící rozdíl síly zvuku zvenčí při dveřích a oknech zavřených a když se pak otevrou. Jsou to nedopatření, která vynesla slovu „ochotnický“ hanlivý význam a jež je možno lehce odstraniti při trošce přemýšlení a jich vyzkoušení. Je opravdu škoda, když dobrý, pečlivě připravený výkon herecký i svědomitá práce režiséra, jinak vynalézavého, jsou pokazeny ve svém účinku nedopatřením při provádění zvukové kulisy.

Promysleme každý takový zvukový efekt, neměl-li jste příležitosti poznati jej ve skutečném životě. Poradte se s těmi, kdož jej ze skutečnosti znají a nezeslabíte pak výsledný účín svého snažení, totiž vyvolání dokonalé iluze v představě svého obecnstva.

To vše již na divadle bylo. A divadlo se vždy znovu vrátilo — k životu! Vždyť i náš největší režisér K. H. Hilary po studiu několika -ismů se vrátil k životu, nalézáje v něm stále nové a nové zdroje a inspirace k své tvůrčí práci, dosud nikým nezastíněné. Až pochopíte, že si divadlo nehrajete pro sebe, že si nehrajete na divadlo, ale že jste se svojí prací zařadili do pracovního rámce, v kterém se všichni snaží přinést národu nejkrásnější dar, nejkrásnější národní statek — kulturu — pak vás zamrazí v těle a skloníte se pod tíhou odpovědnosti, kterou jste na sebe vzali. Ale poznání dobře konané práce vám hlavu zvedne, pomůže vám nésti tuto tíhu a pak také poznáte, že stojíte spojeni jednou, krásnou myšlenkou, staří i mladí čeští ochotníci — sloužit k povznesení českého národa!

Slovo v pravý čas.

František Smažík

Mnoho se změnilo kolem nás i v nás. Prožili jsme s celým národem revoluční přerod a vstupujeme s ním do nového jara. To přineslo ochotnictvu nové plány a nové cíle. Jsme řádnými příslušníky svého národa a poctivými občany svého státu. Stojíme v jednom šiku s ostatními kulturními pracovníky osvobozeného lidu a chceme pracovat nezištně a odpovědně na lidovýchově v těsném spojení s těmi, kdož bojují o jeho nový lepší duchovní život. Poslechli jsme výzvy svého presidenta-Budovatele, vlády a všech kulturních vedoucích osobností a místo neplodných projevů, resolucí, svolání a manifestací začali jsme s prací. Roztočili jsme kola svého organizačního i jevištního mechanismu a bez ohlušujících fanfár a reklamy pustili jsme se do své práce, lecdy podceňované, ba možno říci snižované.

Ale udělali jsme jednu chybu, kterou můžeme

napravit jen zvýšenou pracovní energií a kvalitou práce. Byli jsme skromnými, nepřipomínali jsme důrazně veřejnosti i úředním činitelům hned po revoluci svou existenci. Byli jsme odevdávna soběstační, nepobírali jsme žádných podpor z veřejných prostředků a nežádali jsme ohledů, na které jsme měli právo. A tato nemístná skromnost se nám zle vymstila. Nebyl nám nikým zajištěn ani kulturní dům, v němž bychom soustředili všechny své organizační složky a podniky, nebyla nám ani přidělena divadelní budova, ani přikázána reprezentační scéna, kde bychom mohli dokazovat sílu a cenu své práce, dokonce nenašli jsme téměř jediného denního listu, který by s porozuměním otiskl skrovnou zprávičku o potřebách a požadavcích třístatisícové armády bojovníků za lepší divadlo. Byli a jsou mnozí, kteří by si přáli, aby ochotnictvo spalo tvrdým

LIDOVÉ DIVADLO

ČESKÉHO DIVADLA • ROČNÍK XXV.

ČASOPIS ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU A ÚSTŘEDNÍ MATICE DIVADELNÍHO OCHOTNICTVA ČESKÉHO.

Odpovědný a vedoucí redaktor

JAKUB RYDVAN

Redakční kruh: Anděla Bočková, Josef Hudeček, Ludvík Krafnetr, Ladislav Nejedlý a Fr. Pávek.

Stran 68, vyobr. 33.

1 9 4 5

NÁKLADEM ÚMDOČ V PRAZE — TISKL JOSEF KOBOSIL NA SMÍCHOVĚ — V KOMISI DIVADELNÍHO
KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ OT. RŮŽIČKY V PRAZE II.

Z O B S A H U:

(Stránky s vyobrazeními uvedeny v závorkách.)

ÚVODNÍKY A VERŠE:

Hudeček Jos.: Jubileum ÚMDOČ v roce 1946 33, Poslání do nového roku 1946 49. — Krofta Václ.: Divadelní epigramy 38, 47. — R d v.: Co se změnilo 17. — Redakce: Úvodník zahajovací 1.

ČLÁNKY, STATI A SLOUPCE:

Co je nejdůležitější 46. — Bočková Anděla: Ochotnické divadlo pro mládež 25. — elen a L. N.: Co jsme četli 15, Nově vydané sovětské hry 31, 45, 65. — Freiwald Jindř., ing. arch.: K divadelním předpisům 5. — Holec P.: Ochotníci — a co teď...? 54. — Hudeček Jos.: Hrst poznámek 54, Sjednání ochotnictva 12, Slovenští ochotníci 63, ÚSOD v Praze 63, Z hronovského deníku 23, 49. — Jesenius Jiří: Pražská divadla 19, 36, 53. — Krafnetr Ludv.: Byl jsem v divadle 6, Dost už... 65, Chrám znesvěcený 44, Několik praktických rad do nové sezóny 28, Nové, lepší divadlo — nový, lepší divák! 5, Ochotnické divadlo 37, 60, Provedli jsme chybu 27. — Matiční jubilejní soutěž 29, 43. — Minářik Otto: Několik slov k jubil. soutěži 42, Vznik ruského divadla 8. — Nejedlý Lad.: Stručně o sovětské dramaturgii 8. — Petřík Frant.: Kapitoly o divadle pro divadlo (Kouření zakázáno 12, Máte notýsek? 31, Milovník 62, Pohádková noc 39, Ty nešťastné knoflíky 61). — Průcha Jarosl.: Chvála ochotnictva 18. — Rydvan Jak.: Hronovské projevy divadelní 23, 40, 41. — Síla Fr., ing.: Několik poznámek o zákulisní hudbě a jí přidružených efektech 37, 57. — Skála A.: Více kázně 27. — Smažík Fr.: Na okraj divadelního zákona 34, O zlepšení jevištního prostoru 60, Slovo v pravý čas 53. — Strážcům našich hranic 35. — Strejček Ferd.: Z historie jevištní malby 3, 18. — Šťastný Josef: 60 let ÚMDOČ a statistika 43. — Veselý Jos., ing.: Žabovřeská opera 21, 39. — Vraný K.: Dnešní výtvarník vyšel z ruského revolučního divadla 10. — Zima Václav: Cestou k osobitosti 50.

KRÁTCE O MNOHÉM:

Co jsme viděli 48, 68; Co si sami nedáme, nikdo nám nedá 29; Dětská představení 68; Dramatická soutěž II. Tylova okrsku v Plzni a slavnost 19, 48, 65; Jiráskův Hronov 67; Jubileum 60 let ÚMDOČ 67; Kdo může pomoci? 66; K nařízené očiště v řadách ochotnictva 16; Manifestace moravského ochotnictva 32; Okrsky Matiční 32, 68; Oslavy ochotnické 67; Premiéry naše 68; Prokletí udavači! 45; Ptáme se 15; Sbírka na Národní divadlo 31; Sládkův kulturní dům ve Zbiroze 31; Sloučení spolků 16, 30, 32, 44, 68; Slovenské a české ochotnictvo 47, 67; Sovětskému svazu dar českého národa 47; SSSR a ochotnické divadelnictví 66; Tylova Kutná Hora 32; Tylova Plzeň II. 67; Věstník, poutavě vybavený 67; VOS 32; Výkonný výbor ÚMDOČ 32; Výstava divadelnictví pro mládež 29; Změna názvu okrsku 29.

REJSTŘÍKY:

a) her:

Čechov-Irošnikov: Něžný tvor 46, Starostlivý otec 31; Čikarkov: Společ. pokoj 31; Jalcev: Naše dny 45; Jirásek: Lucerna 24, Vojnarka (37, 59); Karafiát: Broučci (55); Katajev: Zázrak v pustině 31; Kornějčuk: Fronta 15; Kožík: Meluzina (25); Krpata: Hvězdy nad hradem (63); Leonov L.: Vpád 15; Preissova: Její pastorkyňa (9); B. Smetana: Prodaná nevěsta 22, 39, 40; Sokol-Tůma Fr.: Pasekáři 41; Stroupežnický: Václav Hrobčický z Hrobčic (5), Na Valdštyňské šachtě (39), 41; Šamberk: Palackého třída 27 — (29); Tetauer: Úsměvy a kordy (67); Triger: Šťastná žena 45; Vaňátko: Malý partyzán 68; Zajíček: O malíři, který dělal zázraky (55).

b) osobní:

Aubrecht V. (59); Biel Er. 4; Cekl E (65); Filip Josef 2 (2); Freiwald Jindřich, ing. arch. (20); Gregori Joh. Gottfr. 8; Hudeček (23); Karásková M. (59); Klicpera V. K. 3; Kolár J. J. (3); Kopecký Jan 15; Karaganov A. V. 15; Mitlöhner Jul. 2 (2); Mošna 3; Munclinger Václav (43); Nejedlý Zdeněk, dr. (23); Šimek Ant. (36, 37, 39); Šlégl V. (53); Spitzer 2 (2); Volkov Feodor Grigorjevič 11; Výduch Lad. 45 (53).

Elegantní účesy jen z velkokadeřnictví

EVA VODIČKOVA 36 - TELEFON 220-74

Kamna - Nádobí - Nástroje - Kovové zboží

BRATŘÍ KAUCKÝCH

Praha XII. - Král. Vinohrady, Bělehradská 90

Hudebníny všech oborů

obdržíte v hudebním závodě

ZDENĚK VLK

Praha II., Palackého tř. 6

F. B. BATOVEC

velkoobchod papírnický, knihtiskárna a litografie

PRAHA I., NÁRODNÍ TŘ. 39

TELEFON 20-192, 20-194

Karel Popilka DIVADELNÍ
ZÁVOD

Praha - Kobylisy, Trojská ul. 43

Masky

Kroje

DIVADLA - KINA - RESTAURACE

ZARIZUJE: **THONET-MUNDUS a.s.**

Ústředí: Praha II., ul. 28. října č. 16 - Telefon 303-41

JOSEF POSPÍŠIL

velkoobchod kožešinami

Praha I., Malá Karlova 19 n./I. p.

Jan Greš

PRAHA III., JANSKÝ VRŠEK Č. 7

Výroba a půjčovna divadelních vlásenek

Květiny

BÜRGERMEISTER

maj. **B. MILINOVSKÝ**

Praha II., Jungmannova tř. 17

Telefon číslo 206-05 - průchod Městské Besedy

Zaručeně odstraním všechny vady pleti, padání vlasů
a podporuji jejich vzrůst. Kosmetická poradna a laborator
kosmetických výrobků

Hela Seidlová

PRAHA XII., STALINOVA TŘÍDA 14

Nesčetná poděkování vždy k prohlédnutí

MAKALA SYN

průmysl bonbonů a čokolády

Praha XII.

Telefon 508-36

Noty • Kudelík

Praha XII., Palác nad Museem

Třída maršála Stalina číslo 6

Navštivte **PING-PONG HALLU**

A. KUPCOVÁ,

Praha II., Vodičkova 34

Telefon 393-66

MINAŘÍKOVÁ

prvotřídní dámské klobouky

PRAHA II., LAZARSKÁ 10

FRANKLOVA divadelní ličidla

PRAHA II., LAZARSKÁ 5

Závod staré divadelní tradice - Tel. 274-40, 550-72

Hotel Paříž v Praze I.

UBYTOVÁNÍ VE STŘEDU MĚSTA
RESTAURACE • KAVÁRNA

Zvukové efekty na deskách

ZUBNÍ PASTA

E. PROCHÁSKA AS. PRAHA VII 700

je značka dobré knihy

Knihy ČINU dostanete u všech knihkupců

Nakladatelství Čin Praha II., Dittrichova 13

Založeno 1867.

První české hudební nakladatelství

Telefon 406-35.

EMANUEL STARÝ PRAHA XVI., Palackého tř. 6.

Pospíšil K. (Jar. Rudlof): „Kozlanská garda“, historka pohnuté doby, se zpěvy o 3 jedn.

Roob G.: „Babiččina Viktorka“, obraz ze života o 5 jedn.

Starý Emil (Rudlof Jar.): „Dědečkovy housle“, vesn. povídka o 3 jedn.

— Na Kozlanském klepáči“, vesn. povídka o 3 jedn.

— „Když si náš dědeček babičku bral“, vesnická povídka o 3 jedn.

— „Venoušek a Stázička“, vesn. povídka o 4 jedn.

— „Tichý dům na Kampě“, staropraž. hra o 1 jedn.

— „Mozart v Praze“, staropraž. hra o 1 jedn.

DĚTSKÉ HUDEBNÍ HRY:

Schwarzinger (Č. Habart): „Princezna Zlatohvězda“, pohádková hra o 6 obr.

— „Tajemný dub“, pohádka o osvobozené vlasti, se zpěvy a tanci.

Šetina R.: „U jeslíček“, vánoční hra se zpěvy o 3 jedn.

STŘÍBRNÁ VĚŽ

historická eposy svobody lidu od K. Zajíčka, zrcadlící v lidském i tvůrčím osudu stavitele chrámu zápas o svaté ideje lidstva — vítězí na všech scénách (14 m., 3 ž.).

Novinka — právě vychází knižně.

Z jiných her téhož autora:

O MALÍŘI, KTERÝ DĚLAL ZÁZRAKY.

K NOVÝM BŘEHŮM.

Dodá: F. ŠVEJDA, Praha I., Celetná 25.

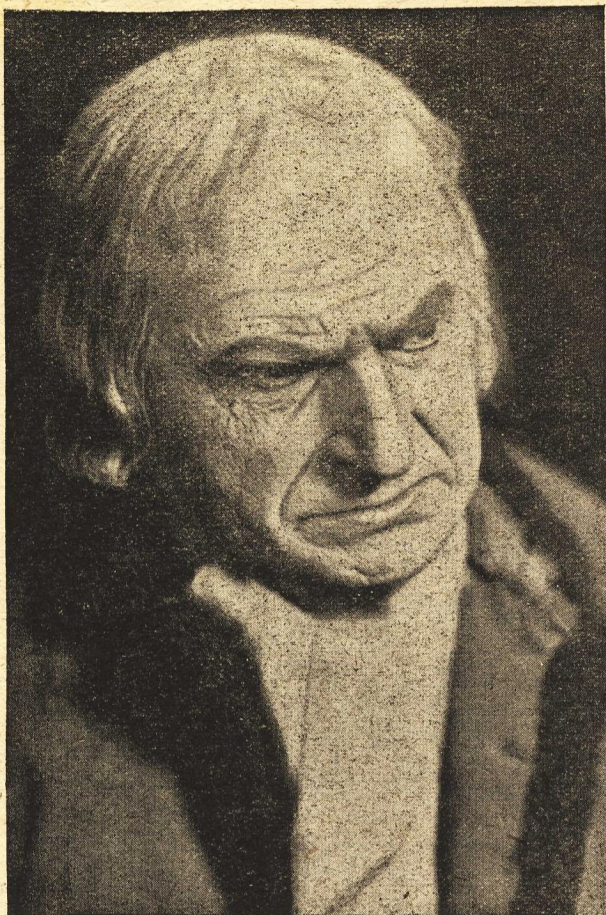
Též u všech knihkupců.

Divadelní hry

celovečerní, aktovky a scény pro každou příležitost má na skladě divadelní nakladatelství a knihkupectví

M. KNAPP, Praha X., Královská 50

Novinka. Právě vyšla vánoční hra pro děti a mládež od V. Nejedlého „Andělský zpěv slyšeli“. Cena Kčs 15.—. Dodá každý knihkupec.

V. Aubrecht (Spdo. v Radnicích) jako Jakub Vojnar v Jiráskově hře „Vojnarka“.

spánkem Šípkové Růženky. Není však třeba polibku pohádkového prince, abychom povstali a hlasitě připomněli, že jsme schopni přinést další oběti a ovládnout a zdolat těžkou práci.

Co je nám platné ujištění, že se o nás ví, že není proti nám námitek a že se s námi počítá. Neví se o nás to, co by nám musilo zajistit jedno z nejpřednějších míst. Nedosáhli jsme veřejného úspěchu ve svých akcích, protože se uměle zveličují tu a tam objevené přestřelky a poněvadž se pro jedince úplně zapomíná na celek. A snad není dostatek dobré vůle na straně posuzujících a rozhodujících.

Žijeme v době příprav nového divadelního zákona, na němž závisí nejenom jasno a potřebný klid v provozu profesionálních divadel, nýbrž i přesný a neměnný podklad tuhé organizační a umělecké kázně v ochotnickém divadelnictví, bez níž nepovýšíme sousedské posluhování osobnímu a prospěchářskému kultu na pokornou a uvědomělou službu umění. Všechno se v našem novém státě mění, hospodářské, kulturní, politické, sociální a společenské poměry i názory, způsob myšlení a duchovní náplň všeho dění.

I v divadelnictví hnulo se základy. Ale nebude jistoty, potřebné k cílevědomému budování, dokud před námi nebude ležet zákon, v němž by byla přesně stylisována ustanovení, jež nebudou advokátsky pružná a nedají se vyložit několika způsoby. Je nutno zákonem zdůraznit, že kulturními zřízeními nejsou jen divadla profesionální, ale i ochotnické scény. Musí být zákonem stanoveno, že všechna ochotnická sdružení i jednotlivci musí být organisováni v jediném ochotnickém ústředí a tato korporace musí být respektována zákonodárnými a správními činiteli, veřejností i tiskem, jako jediný představitel lidového hnutí divadelnického. Není nadále možno, aby jménem ochotnictva mluvila a jednala a jeho požadavky uplatňovala jiná organizace, než výlučně ochotnická. Není možno, aby ochotnictvo ve svém celku bylo svou ústřední organizací přivtěleno jen k jedné ze čtyř politických stran, neboť jest a musí zůstat hnutím nadstranickým, čistě kulturním. A právě proto nemohou a nesmějí být v poslední chvíli budována ochotnická ústředí tam, kde nikdy nebyla a dnes nejsou. Takové snahy bychom musili všemi silami odmítnout a znemožnit jako nezdravý zjev roz-

M. Karásková (Spdo. v Radnicích) jako stará Havlová v Jiráskově hře „Vojnarka“.

kolu. Nemůže vzniknout ani jiná ochotnická reprezentační scéna, nežli ta, kterou vybuduje a bude spravovat jednotná ochotnická organizace.

Dnes, podle platných předpisů společnic, existuje jen Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého a Svaz dělnických divadel v Plzni. Plzeňský svaz, jehož dobrovolné splnutí s Maticí bylo pouze okupací oddáleno, projevil znovu dobrou vůli likvidovat a spojit se s námi. Tak vlastně ÚMDOČ bude jedinou českou ochotnickou organizací, nadstranickou, ale kulturně politickou, poněvadž ve smyslu vládního programu košického je svou bezesporu duchovní státností spojena se státní ideou a jejími představiteli přímo. Má úctyhodnou šedesátiletou tradici, má vybudovanou přesně pracující organizační síť okreskovou a obvodovou, sdružuje na 2.500 jednot s 300.000 činnými členy, starala se, nečekajíc na divadelní zákon, povinným školením o zvýšení celkové úrovně svého členstva a patnácti Jiráskovými Hronovy dokázala, že má početnou armádu uměleckých pracovníků i průkopníků. Pro její význačné postavení a vedoucí úlohu v budoucnosti svědčí i skutečnost, že písemnou úmluvou, řádně ratifikovanou na základě ústního jednání v Bratislavě 14. října min. roku, vytvořily ÚMDOČ a Ústředí slovenských ochotnických divadel v Turčanském Sv. Martině — Ústřední výbor českoslov. ochotnictva (ÚMDOČ a ÚSOD).

Je proto nejvyšší spravedlivé, aby ÚMDOČ byla

základním kamenem nové jednotné ochotnické organizace!

Vyhlášením nového divadelního zákona vystanou i v ochotnickém divadelnictví některé otázky, které budou musit být řešeny v duchu nové doby. Organizační změny podle státního decentralizačního zřízení krajového a zemského budou provedeny novými stanovami, na kterých se již pracuje a které přenesou zvýšenou měrou iniciativu a pravomoc s ústředního výkonného výboru na zemské rady.

Pokud jde o vnitřní náplň ochotnického divadelnictví, o splnění požadavku, že divadlo nové doby musí být velikou školou národní, nemusí ÚMDOČ volit žádná jiná slova, než do všech důsledků a do poslední písmenky proměnit ve skutek to, co v době okupace vložila do první disciplíny (smysl ochotnické práce) povinného školení I. stupně. Padělkům a odpadkům umění již dávno vypověděla nesmlouvavě, otevřeně a veřejně vyhlazovací boj. Dnešek a jeho odmítavý postoj k lehkému operetnímu zboží dal jí plně za pravdu.

Aby jednotná ochotnická organizace mohla do všech důsledků zakročit proti neodpovědným živlům a plnou vahou prosazovat své požadavky, musí být divadelním zákonem vybavena větší výkonnou mocí, nežli jí dávají pouhé spolkové stanovy. Proto se také nebrání řádnému státnímu dohledu!

Ochotnické divadlo.

Ludvík Krafnetr.
(Dokonč.)

Aby se takové případy nestávaly, učí se někteří staří a zkušení herci svoje role nazpaměť a pak je drmolí tak, že ani na ně nemyslí, čímž se stane, že prosloví takové věci, nad nimiž si pak lámou hlavu mnozí lidé, bádajíce, jak jenom na to přišli. To se měl také jednou jeden synáček rozčillit, když mu matka vyčítala, že doma nic neudělá, a chce ji odseknout: „A snad nechcete, abych štípal dříví, nosil vodu, pral prádlo a cidil komíny...!“ On si to však popletl a spustil: „Snad nechcete, abych pral komíny, štípal vodu...“. V tom okamžiku se už sice zarazil v řeči, ale bylo pozdě. Huronský smích otrásl klenbou divadla.

Ale i když umí herec svoji roli dobře a myslí na to, co říká, přihodí se mu přece jenom někdy takový „vejšplecht“, že bránice posluchačovy jsou ve vážném nebezpečí prasknutí smíchy. Stává se to ve slovech či větách, slo-

O zlepšení jevištního prostoru*).

František Smažík

Divadlo hraje v našem národě význačnou roli; význačnější než u národů jiných. Není výsadou jen určité vrstvy národa, ale láskou všeho lidu. Proto divadelní ochotnictví, na němž byla u nás zbudována národní divadelní kultura, prostoupilo všechny kouty naší vlasti. Dnes možno říci, že i v nejzapadlejší vesnici, kam se ani zájezdová divadelní společnost na svých toulkách nedostane, nejsou obyvatelé bez divadelní potavy. O to mají zásluhu čilá ochotnická sdružení, která vždy umějí najít vhodnou místnost, aby v ní po způsobu prvních „herců z libosti“ stvořily z ničeho jevištní prostor a na něm předvedly výsledek své pilné snahy. Ve větších místech, městech a městečkách je vystupňováno úsilí všech k zbudování vlastního divadelního stánku, který je chloubou nejen správy města, ale i všech jeho obyvatel.

A těmto stánkům divadelního umění chci věnovat trochu pozornosti a dotknouti se architektonických nedostatků, které jsem za své zájezdové činnosti s profesionálními i ochotnickými soubory poznal.

*) Náměty k diskusi. Pozn. redakce.

Předpokládám, že teď, kdy nastanou normální hospodářské poměry a bude rozhodováno o stavbě nových divadelních budov, budou architektky použity i názory pouhých divadelních praktiků, kteří sice sami plány zhotoviti neumějí, ale mají dobrou vůli, účinně pomoci řešit problém divadelně provozního prostoru budovy. V době stavebního klidu je dosti času věnovati svoji pozornost těmto závažným otázkám, neboť diskusí a anketami se dá dojít k cenným poznatkům, na nichž odborníci zbudují nové divadlo, vyhovující moderním požadavkům provozním.

Prohlížíme-li divadelní budovy venkovských měst (Hronov, Kutná Hora, Hořice, Chrudim, Kolín atd.), poznáváme první skoro všeobecnou chybu. Každému stavebníkovi záleželo na monumentalitě a masivnosti průčelí budovy. Nechci tvrdit, že divad. budova má vyhlížet jako prostý obytný dům, ale při nejmenším táž pozornost musí být věnována prostoru jevištnímu a zákulisí, které vlastně z budovy dělá teprve divadlo. Vyřešit vzhled vstupní halu, slavnostní dvoranu či kuřácký salonek, akusticky bezvadné hlediště, kde s každého místa v přízemí i na balkoně je dobře vidět, opatřit je pohodlnými a nevrzavými sedadly (pražská Uranie) a vyzdobit stěny stylovými a k divadelní práci se upínajícími emblemy, je požadavek stejně důležitý, jako starost o náležité využití každého metru jevištního prostoru, o účelnost a hospodárnost elektrotechnického zařízení strojního i světelného a zejména o pohodlnost a upotřebitelnost skladního a pracovního příslušenství v zákulisí.

Je nutno vyzbrojit se pádnými důvody proti stavebníkovým zastaralým choutkám po polstrované pompéznosti hlediště jako proti věžovitosti jeviště, mající pouze reklamní účel, volati již z dálky mezi obyčejnými činžovnými domy: Pozor, zde je divadlo! Právě nejmenší divadla se chlubí výškou jevištního portálu, jehož rozhrnovací opona připomíná oponu z pražského krematoria (divadlo Na Slupi). Jako v požářišti, i zde stravují nevyužité prostory nadjevištní věže herecké hlasy, nedbajíce ekonomicky jejich polotonů a jemných nuancí. Navrhované a v provazišti ne dosti bezpečně zavěšované a skládací plátěné stropy marně čekají na spuštění, staví-li se interiéry, kterých je ostatně v poměru k exteriérům ve hrách předepisována většina. Nikdo z jevištního personálu nemá odvahy ani chuti podstoupiti risiko námahy, ba dokonce svorně sotva viditelnými posunky se smlouvají na potření existence tohoto naturalistického vynálezu. Je nutno vyřešit klenbu jevištního stropu tak, aby nahradila bývalé sufity, harlekýny i provaziště s nemožně vysokým kruhovým horizontem. Snad postačí zlepšit možnost odsunovati kulisové stojky a látkové závěsy do stran nebo promyslit upotřebitelnost propadlového zařízení podlažního k odklízování stojek a přeměně dekorací pod podlahou jeviště. Taková vzhůru i dolů posunovatelná a v malé plošky rozdělená podlaha jeviště uspoří neohospodárné pořizování a zdlouhavé sestavování praktikáblů a schodů, majících konečně jen konstantní výšku podle rámových skládacích podstavců. Nebylo by možno mušlovitě protáhnout stropní klenbu jeviště do frontální stěny tak, aby akustika prostoru byla co nejideálnější? Pokus byl proveden na malém spolkovém jevišti Malostranské besedy v Praze III. (výška jeviště 4 m) a osvědčuje se velmi dobře.

Dalším nepraktickým a neohospodárným požadavkem staveb-

žených buď špatnou češtinou, nebo přeložených nepřiléhavě z jiné řeči. Zejména hra, v níž štípal vodu a pral komíny, byla tím pověstna. Tam totiž byly takovéto věty: „Šli se Šiškinem na zkoušku.“ Nebo: „Kůň kopl kočího kopytem do boku“. Nebo: „Aj, rozjela se paradoxa na nenamazaných kolech“ a pod. Ovšem při rychlé mluvě herců z toho vznikaly takovéto záhadné přemýčky: „Ajrozjelaseparadoxanenanamazanýchkolech“, či „Kůňkoplkočího-kopytemdoboku“ a nejlepší bylo to první, kdy si herečka nemohla přivyknout na velkou seskupeninu sykavek a její věta pak vyzněla: „ŠlišeŠiškinemnašskoušku“.

Těž starý Klicpera s jeho tehdejší češtinou skýtá mnohý kámen úrazů ochotníkům, jeho kusy provozujícím. Stalo se na příklad při představení „Lháře a jeho rodu“, že mileneц vrazí na jeviště a chrlí ze sebe pracně naučené věty o neštěstí jeho milé, což zakončil: „... a že prý vlak tě sice odhodil, ale poslední nohy ti přejely kolo!“

Nežli se obecnstvo z tohoto příšerného neštěstí vzpamatovalo, došlo k jinému přehmatu, lépe řečeno přebrebtu, kdy paní chce odvésti děti z domu, kde se jenom lže, a říká jim: „Kdepak, zde se pravdu učít nenamluvíte!“, což vše bylo na konec korunováno povzdechem: „Inu, stali jsme se vtipem terče tvého.“

Však přes všechny tyto a jin podobné příhody přenesou se ochotníci divadelníci i jejich obecnstvo ku podivu velmi lehce a provozují svou činnost dále, nedbajíce ani trampot, kterým jsou vystaveni při zkouškách a s houževnatostí, jenom sobě vlastní, pracují na národa rolích dědičných, i když při tom bývá mnoho vůlí rozličných.

A proto spustíme oponu mlčení nad dalšími jevy, ve slovech „ochotnické divadlo“ obsažených. Buďme rádi, že je máme i třeba takové, jaké je. A vzdejme čest jeho práci svou pravidelnou návštěvou jeho představení!

Kapitoly o divadle pro divadlo.

František Petřík

Ty nešťastné knoflíky.

Než vejdeš, milý ochotníku, na jeviště, dobře se prohlédni i třeba v zrcadle. Pak se dej prohlédnouti ještě od jiného a pak teprve vejdí. Zejména se podívej na knoflíky.

Co, knoflíky? Taková bezcenná maličkost, na cestě se jich válí kolikrát

v blátě, ani se pro ně neshýbneme. Na jevišti však nadělal, pane, takový knoflík již nepříjemností!

Hraje se krásná a vážná věc. Vše je vzorně připraveno. Mladý herec, hezký chlapec, nádherně hraje, má bezvadný oblek, je vzorně nalíčen. Všechno klapě. Je velice smutná scéna.

Tu se ten mladý hoch obrátil a měl pouze tři knoflíky nezapnuté. Obecenstvo se hrozně směje, má takovou legraci, že je nám to až trapné.

Vidíte, co udělá prostý a nepatrný knoflík!

Proto pozor na ty nešťastné knoflíky!

Pozn. sazeče: Pozor nejen na knoflíky, týž úspěch mívají bílé tkaničky spodního prádla!

Milovník.

Potkala mne slečna Nováková a povídala: „Byl jste v divadle? To byla krása. Ruda hrál milovníka, to byl fešák, no povídám, krasavec!”

Byl jsem v divadle, viděl jsem toho milovníka a prozradím vám, jak na mne působil. Hrál se hra z venkovského života, nevím již přesně, tuším, že to bylo něco takového jako: Na selském gruntě.

Ruda tam hrál venkovského chlapce a přišel jako pravý venkovan: Tmavý proužkový oblek, ramena nejnovějšího tvaru, hedvábnou košili, kravatu a ten její uzel (ten byl asi pracný). V kapsičce moderní kapesníček. Na nohou hedvábné ponožky a lakovky. Abych nezapomněl, tak měl Ruda moderní opasek s poniklovanou přeskou a žluté plnicí pero v kapsičce. Na ruce prsteny a náramkové hodinky.

Ta hlavička, jedna radost. Naondulovaný, snad šel rovnou od holiče. Obličej bílý jako křída (že padl do mouky je pomluva). Vyholené obočí a naznačené pouze slabou černou čarou, skoro jako Marlena Ditrichová. Rty jako zralé rajské jablíčko, ani Ondráková by se za ně stydět nemusila. Nehty měl krásně do růžova nalakované. No pravím vám, malá velká pohádka.

Co se díváte? ano, hrál venkovského hochu, co si vůbec myslíte, on si to může dovolit, on hrál milovníka. Co ostatní a co děj? To je přece vedlejší! Rudánek se laskavě uvolil hrát milovníka. To nevádí, že roli neovládal, že nikdo nepoznal, kde je začátek a konec věty, že nikdo nepoznal smysl

nikovým bývá prostor orchestru před jevištěm. Ačkoliv ložná plocha orchestrů je totožná s prostorem orchestru Národního divadla nebo jej převyšuje (Kutná Hora), což vám rozzářený průvodce po vymoženostech takového divadla neopomene zdůraznit, přece marně hledáte v provedeném repertoáru posledních let alespoň jednu operu nebo klasickou operetu. Malý salonní orchestr, který doprovází hru se zpěvy (nazvanou ovšem honosně operetou) nebo obstarává scénickou hudbu činoherní, nepotřebuje zaujímati tak rozsáhlé místo, které se dá použití účelněji.

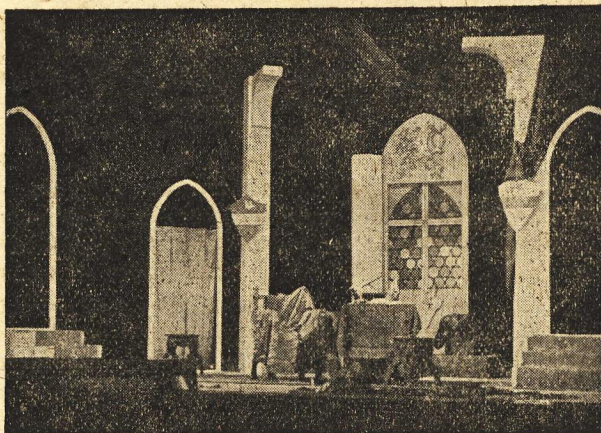
S novodobým řešením jevištní plochy malých divadel je úzce spojeno i zamítnutí vychvalovaných, ale nepoužitelných pojízdných scén, ať stolových nebo otáčivých. Snad se jimi malá jeviště chtějí vyrovnat velkým scénám, ale nemajíce stejně velkých úkolů, zbytečně zvyšují pořizovací náklady a zatěžují provoz. K čemu na př. v Jiráskově divadle hronovském pojízdná podlaha, když je jí možno pro její hřmotivý chod použít pouze o přestávce při stažené železné oponě? Využití jejího pohybu při představení je zcela vyloučeno. Trochu náročnější scenerie, přesahuje-li její rozlohu, nedá se ani na odpočívajícím podlažním voze připravit. Nepřesahuje-li průměr točnice alespoň o jednu třetinu světlost portálového výřezu, stává se také pouze špatně promyšlenou vymožeností a provoz zatěžující zbytečností, poněvadž musí být se stran kryta, čímž zmenšuje se délka hrací plochy.

Prostě pocítujeme nutnost předscény a postranních scén za cenu orchestru, pojízdných a otáčivých podlah. Tento požadavek ovšem předpokládá i nové řešení jevištního portálu, čímž by mohla konečně zmizet ona nepraktická a modernímu inscenačnímu úsilí nevyhovující kukátková forma jeviště.

Novou konstrukcí jevištního prostoru dojdeme i k novému řešení elektrovedné instalace světelných zdrojů. I když leckde již opustili osvětlovací systém rampový a nahradili jej parkem reflektorovým, přece jen nedosáhli možnosti umístiti světelné zdroje mimo portál a nezbytnou na něm lávku po celé hloubce jeviště. Což není možno použití paprsků reflektoru také v obráceném dopadovém úhlu od zadu směrem k hledišti (efekt siluetoový). Při trochu náročnějších požadavcích osvětlovacích neosvědčilo se ani umístění kabiny v rampě vedle napovědovy kukaně, poněvadž není dána osvětlovačí možnost naprostého přehledu hrací plochy. Osvětlovací zdroje pro předscénu i postranní scény musejí být nutně namontovány vpředu a ve středu, tedy z hlediště.

Umístění hereckých šaten po stranách jeviště, nad nebo pod ním není vůbec přijatelným řešením, neboť nástupy herců s opačných stran vyžadují obcházení celé scény (někde i to je zneemožněno — divadlo na Slupi), často sešerešené a proto i životu, nebezpečné. Také herecké šatny, ústící přímo do jeviště, nejsou dobře situovány, neboť zaznívajícím hlukem i vpadajícím světlem ruší často namáhavě získanou náladu na jevišti. Šatny by bylo nejlépe položit do střední části zákulisí a oddělit je chodbou od jeviště. Umývárny a klosety musejí býti v přímé blízkosti šaten, neboť není o hygienu náležitě postaráno, přebíhá-li herec k umyvadlům a sprchám (byť s teplou vodou) dlouhou a často vychladlou chodbou.

Scéna ze hry
Karla Krpaty
„Hvězdy nad
hradem“
na jevišti Div.
spolku „Hálék“
v Nymburce
(režie a inscen.
Jos. Hudeček).

Skladištní prostory jevištního fundu, rekvizitárna a nábytkárna mají býti více v blízkosti jevištní hrací plochy, ale nesmějí býti její součástí. Nemůže býti využito celého jeviště, je-li zároveň i příručním skladištěm všeho nepotřebného.—

Vzbudí-li tyto řádky zájem povolanců a budou-li hodnoceny jen jako nepatrný příspěvek praktikův k společné snaze o zlepšení pracovního prostoru menších divadelních budov, nebyly psány nadarmo.

Z Ústř. výboru čsl. ochotnictva (ÚMDOČ a ÚSOD).

Slovenští ochotníci.

Josef Hudeček

Již při našem prvním zájezdu k zasedání se zástupci Ústředí slovenských ochotnických divadel, které se konalo v Bratislavě a jehož výsledkem bylo ustavení Ústředního výboru československého ochotnictva, viděli jsme spoušť, způsobenou nacisty při neslavném ústupu před vítěznou Rudou armádou. Strhané mosty, zničené trati, vypálené dědiny a města promítala se i v okně rychlíku, který mne unášel k Turčanskému Sv. Martinu, abych se mohl zúčastnit za ÚMDOČ dvacátých celoslovenských divadelních závodů, konaných ve dnech 22. až 25. listopadu 1945. Turčanský Sv. Martin, který jako zázrakem byl uchráněn zkázy, i když se přes něj válka převálila, spočívá klidně v klínu tatranských hor, které zasněžené tvoří krásný rámec výstavnému městu s 12.000 obyvateli. Moderní gymnasium, Slovenské národní museum, krásná budova Slovenské Matice, Advokátní komora, Sociální pojišťovna, ohromná moderní nemocnice a jiné stavby jsou ozdobou města a spolu s novodobými vilkami a rodinnými domky v okrajových čtvrtích kontrastují domům starého Martina. A v tomto městě se soustřeďuje již odedávna kulturní dění slovenské.

Ochotnické soubory, rozvržené do 5 skupin, snaží se těmito závody získat prvenství ve své skupině, aby postoupily do skupiny vyšší a do skupiny „Čestného věnce vítězů“ jako skupiny nejvyspělejších souborů.

Závody samy jsou pro nás zajímavé a nevšední tím, že ve čtyřech večerech představilo se přeplněnému divadlu a posuzující porotě 18 souborů, od začátečnických do nejvyspělejších. Každý z těchto souborů předvádí jen jedno, kterékoli jednání z vybrané hry. Výběr her je volný a vidíme zde hry dramatiků ruských, českých, slovenských, anglických, dánských, španělských a j.

Nepřisluší nám kritika, k tomu je zde přísná porota, ale všimněme si případů zvláštních a obdivuhodných.

Divadelní ochotníci z Beňadikovej, malé dědiny, ze skupiny C, to

oně věty. To prý jen někteří mu toho milovníka záviděli. Což na tom, že obracel zbožně oči k sufitám, on musil dát vyniknout černě nabarveným řasám, ano, zrovna tak to dělala Camilla Hornová. Ruda také na jevišti líbal, ale jak líbal, opatrně, aby si nepomačkal ostře nažehlené puky. On líbal partnerku pouze za ucho. Co pak si myslíte, aby si setřel pracně nabytou krásu?

Rudánek se po divadle neodlíčil, proč? on hrál milovníka.

Maně mne tak napadá jedna stará Aesopova bajka:

Herec nechal otevřenou šatnu a odešel. Tu vběhla do místnosti liška. Mezi různým haraburdím našla i velikou hereckou masku. (Takovou masku nosili ve starém Řecku herci na hlavě. Místo úst měla vsazený resonátor a byly tam také otvory pro oči.) Liška vzala masku do tlapek, prohlíží ji se všech stran, okukuje, najednou masku zahodí a pravi: „Taková krásná hlava a žádný mozek!“

ÚSOD v Praze.

Josef Hudeček

Se čtyřhodinovým zpožděním, způsobeným závějeji na slovenských tratích, přijeli dne 15. prosince m. r. do Prahy milí hosté a zástupci Ústředí slovenských ochotnických divadel v Turč. Sv. Martině, aby se zúčastnili první pracovní schůze Ústředního výboru československého ochotnictva. S nimi přijel i slovenský dram. spisovatel Julius Barč-Ivan, aby byl přítomen premieře své hry. Po krátkém odpočinku, provázení zástupci ÚMDOČ, byli přítomni prvnímu provedení hry Fr. Smažika „Vysoká škola“ v Malostranské besedě, jejíž divadelní odbor připravil jim přátelské uvítání a pohoštění. V neděli 15. prosince odpoledne zasedl Ústřední výbor československého ochotnictva k jednání, jemuž za ÚSOD byli přítomni: Dr. Jan Marták, předseda Slovenského ústředí, Ivan Turzo, řádující místopředseda, Elen Holéczi, Ing. G. Stadtrucker a Karol Izakovič. Za ÚMDOČ: místostarosta Pavel Holec, místostarosta Vl. M. Strojil, gen. taj. Jos. Hudeček, kulturní referent prof. Otto Minářik, tiskový referent Ing. Václ. Sommer, Fr. Smažik, zapisovatel taj. Šťastný. Po uvítání hostů, předání upomínkových darů a udělení matič-

ních odznaků zahájil Dr. Jan Marták, který předsedal pražské schůzi, jednání a v úvodu dotkl se úkolů, které mají být postupem času vyřešeny. V tříhodinové schůzi byly projednány zvláště otázky tisku a dohodnuto vydávání ochotnické revue v tříměsíčním období. Redaktorem zvolen Ivan Turzo, česká část tisku předána k zpracování tisk. referentu ÚMDOČ Ing. V. Sommrovi-Rydvánovi. Výsledkem porady bylo vypracování resoluce, ve které byly vytyčeny společné požadavky. Měla být předána na audienci ministru školství a osvěty v pondělí 17. prosince, kdy se měl Ústřední výbor p. ministru představit. S politováním nutno konstatovat, že ke schůzce u p. ministra v pondělí nedošlo a nedošlo k ní ani v úterý, kdy byli zástupci ochotnictva pozváni přesně na 11. hod. dopolední. Nebyl pro ně nalezen čas, i když se jenom proto slovenští hosté v Praze zdrželi přes určenou dobu. Bylo tedy rozhodnuto resoluci doručiti poštou přímo do rukou p. ministra. V resoluci je žádáno, aby ÚSOD a ÚMDOČ byly uznány za jediné organizace, oprávněné k organizování ochotnictva a jeho školení; aby ÚSOD bylo umožněno postavit divadlo v Turč. Sv. Martině a ÚMDOČ aby bylo přiděleno divadlo v Praze; aby bylo ve stát. rozpočtu každoročně pamatováno s dotací pro obě ústředí; aby byla dána úhrada spolkům, kterým byla divadla, případně jeviště zničena bombardováním nebo nacistickým řáděním. V resoluci je dále žádáno zastoupení obou ústředí v institucích stávajících nebo nově zřízených, dozírajících na ochotnické divadelnictví nebo s nimi spolupracujících. Žádáno je v ní též vydání divadelního zákona, který by spravedlivě upravil otázku ochotnického divadla a jeho organizování s předpokladem, že při jeho vypracování budou zastoupeny obě organizace, resoluci předkládající. Je pamatováno, aby při výstavbě kulturních domů bylo přihlíženo na potřeby ochotnických spolků zřizováním jevišť a příslušných místností, k provozu divadla potřebných, při čemž by zástupci obou ústředí měli možnost do jednání zasáhnout při přípravě staveb. plánů. Ani na letní školení ochotnictva nebylo zapomenuto, neboť je žádáno přidělení letoviska, které by sloužilo ochotnictvu i k účelům rekreačním. V neděli večer byl Ústřední výbor přítomen premiéře hry Julia Barč-Ivana „Matka“, kterou v režii prof. Otty Mláčka sehrál pražský „Hálek“ v divadle Mladých pionýrů za četné účasti obecnosti, které připravilo autoru upřímné ovace. ÚMDOČ věnovala dramatikovi Barčovi, jehož hry tvoří sou-

jsou spolky pokročilé, předvedli 5. jednání M. Rázusové-Martákové hry „Jánošík“ v režii učitelky A. Antoškové. Soubor, sestavený převážnou většinou z lidí málo gramotných, musila tato učitelka naučit role slovo za slovem, gesto za gestem a při tom dosáhla tak krásného výsledku, že soubor sehraje toto jednání za odměnu na Národním divadle v Bratislavě spolu s dalšími dvěma vítězi! A dovidáme se, že se tak děje každoročně souborům, které ve svých skupinách dosáhly nejlepších výsledků. Dovedeme si představit, že by naše Národní divadlo každoročně vyhradilo jen jeden večer nejvyspělejšímu souboru z celostátní soutěže hrnovské, aby se mohl představit pražskému obecnstvu?

Zní to jako pohádka, kterou nesmíme našim ochotníkům vyprávět, neboť ti jim už dnes nevěří. Ale my musíme tuto hráz neporozumění pro snahy ochotnictva jednou prolomit! České ochotnictvo má sice slíbeno v Praze divadlo, zástupcům ÚMDOČ bylo ústy ministra školství a osvěty jasně prohlášeno, že ochotnictvo divadlo má zajištěno a že je dostane, ale zdá se, že ani nová republika neodstranila těšinských jablíček.

Vraťme se však k slovenským ochotníkům. Věřte mi, že nemohou být podceňováni: Ukázka ze hry „Ruští lidé“, provedená souborem z Baňské Bystrice, prokazuje nejvyšší úroveň. O tom se jistě brzy přesvědčíme, neboť projednáváme zájezdy slovenských ochotnických souborů do českých zemí.

U slovenských ochotníků najdeme celou řadu věcí, kterými se podstatně liší od ochotníků našich. Na př. poměr ochotníků k profesionálům a naopak: Úřadující místopředseda slovenského ústředí je ředitelem Státní komorní scény v Turč. Sv. Martině. Tato scéna vznikla převážnou z ochotníků, je jimi doplňována a byla postátněna! Porota slovenských divadelních závodů je složena z ochotníků a profesionálů. Herecký základ Národního divadla v Bratislavě tvoří bývalí ochotníci. Ve výboru Ústředí slovenských ochotníků zasedají profesionálové (na př. šéfredaktor Národního divadla v Bratislavě), na kursech režisérských učí profesionálové atd.

Postavení slovenského ochotnictva je nepoměrně příznivější, než postavení naše. Ochranou ruku nad ním drží Slovenská Matice, instituce, jako je naše Akademie věd a umění. Podmínky tisku, vydávání divadelních her (Ústředí má nakladatelství a chrání i autorská práva) a příruček jsou nesrovnatelně lepší pro slovenské ochotníky. Práce jejich je ovšem těžší, neboť ochotnické divadlo teprve pomalu proniká na venkov a situace je ztížena ještě tím, že je poměrně velmi málo vybudovaných jevišť a z nich byla značná část ve válce zničena. S technickými obtížemi zápasí i Státní komorní scéna v Turč. Sv. Martině, která má nedostatečně vybavené jeviště a šatny, nedostatky má i hlediště. Oprávněně se dožaduje stavby nového divadla.

Je ještě mnoho záležitostí, o kterých bude dobře si povědět, ovšem až jindy. Ale jednu velkou společnou vlastnost mají ochotníci slovenští s ochotníky českými: nadšení s láskou pro práci, kterou vykonávají. Na této základně se vždy dobře shodneme a ta zůstane základem k další součinnosti, která se velmi slibně rozvíjí.

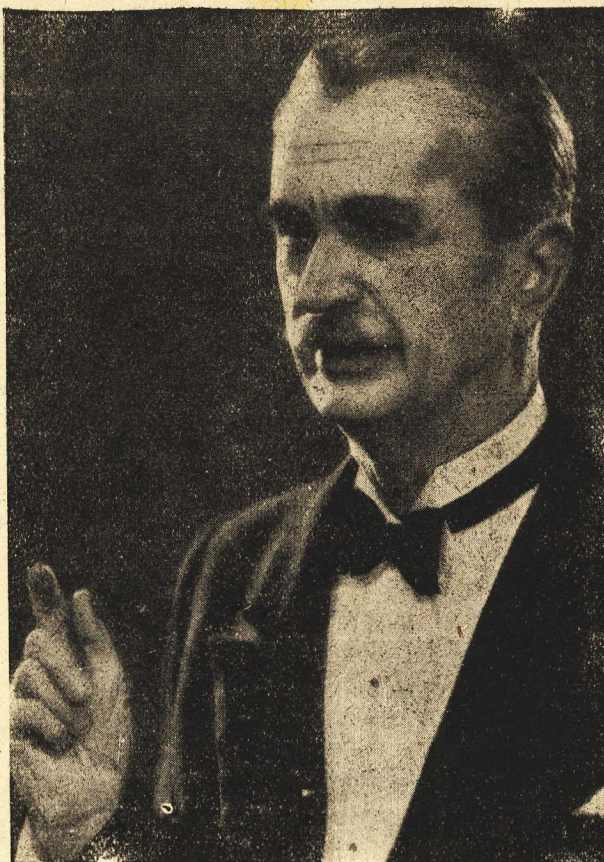
část kmenového repertoaru slovenského, vavřínový věnec se stuhami.

Celé jednání Ústředního výboru československého ochotnictva bylo vedeno v duchu bratrské spolupráce s pochopením pro divadelní otázky jednotlivých zemí a jistě v nejkратší době přinese předpokládané výsledky.

Po svém návratu zaslali nám slovenští přátelé krásný děkovný dopis tohoto znění: „Turč. Sv. Martin dne 4. ledna 1946. Čtení přátelé, opustili jsme Prahu, aby naše společná předsevzetí našla uskutečnění v práci pro ochotn.

divadlo. Odešli jsme, ale naše srdce jsou stále ještě plna dojmů, které v nás zanechalo Vaše vřelé přijetí a pohostinství. A tu Vám musíme projevit svůj mnohonásobný upřímný vděk. Vděk a slib, že zůstaneme věrni společné myšlence a práci pro čsl. ochotnictvo povedeme k vrcholnému vzrůstu. Vaše kroky v novém roce nechť provázejí vysokohodnotné úspěchy na poli divad. ochotn., aby společné národy Čechů a Slováků kulturně a duševně rostly. Buďte zdraví a věřte, že se zakrátko setkáme na naší milované půdě slovenské“.

E. Cekl (Spdo.
„Tyl“ v Prostějově) jako Gandolf
hr. Freyn
v Bahrově hře
„Děti“.

Výsledek soutěže na nejlepší div. hru.

Rozepsaná radou II. Tylova okrsku ÚMDOČ v září 1945 jako programová součást oslav „II. Tylovy Plzně 1946“, vyzněla takto: Ve stanovené lhůtě, t. j. do 15. listopadu 1945 došly celkem 23 práce, z nichž 22 bylo celovečerních her a 1 práce obsahovala tři aktovky, stmelené jednotlivi ideou. Porota, jmenovaná okrskovou radou a skládající se z Dr. Karla Güssibela, Bohumila Polana a Václava Tyra, po přečtení jednotlivých her zjistila, že pouze 4 hry mohou být pojaty do užší soutěže a může tedy být o nich uvažováno jako o pracích, které by mohly být odměněny anebo prohlášeny za pozoruhodné. Jsou to hry: *Křest*, drama o 3 dějstvích, *Jen lidé*, komedie o 3 děj., *Den poslední*, hra o 3 dějstvích a *Sloužím*, drama o 3 děj. Uvedené hry byly proto podrobeny důkladnému rozboru se zřetelem k zásadám, stanoveným okrskovou radou a při poslední poradě jury 11. prosince 1945 bylo konstatováno, že žádná z uvedených čtyř her nevyhovuje plně požadavkům, kladeným na práci, jež by měla být odměněna I. cenou, a proto na návrh poroty nebyla I. cena udělena. Podle téhož návrhu byla proto celková částka 10 tisíc Kčs, určená pro odměnu autorům, rozdělena takto: Dvě hry se odměňují II. cenou po 4000 Kčs, a to drama „Křest“ jako hra v pořadí první a komedie „Jen lidé“ jako druhá. Hra „Den poslední“ bude odměněna 2000 Kčs. Drama „Sloužím“ bylo označeno jako hra pozoruhodná. Po otevření obálek bylo zjištěno, že autorem hry „Křest“ jest Josef Hoch z Plzně-Letné, Pod vrchem 72, že autor hry „Jen lidé“ se hlásí heslem „Listopad 1945“, že autorem hry „Den poslední“ jest Jiří Rájman z Prahy a autorem hry „Sloužím“ Jan Šimáně, tajemník policie v Náchodě.

Dost už . . . !

Ludvík Krafnetr

V poslední době jsem byl na dvou představeních profesionálních herců, kteří hráli Katajeva.

Valentin Katajev je z nejlepších sovětských autorů. Dělničtí divadelníci, členové bývalého Svazu DDOČ v Praze, tyto i jiné hry V. Katajeva hráli již před desíti lety a ne hůře, než nyní profesionálové.

Až sem by to tedy bylo správné. Ale právě proto, že jsou Katajevovy hry tak přesným zrcadlem určité doby, musí

Nově vydané sovětské a jiné hry.

elen

Po šest roků jsme byli beze zpráv, co se děje v sovětském divadelnictví. Pokusil jsem se v článku „Stručně o sovětské dramaturgii“ v 1. čísle t. l. informovat ochotnictvo o hrách sovětských dramatiků. Při jich vydání projevila největší iniciativu Kulturní komise ÚRO, která cyklostilem rozmnožila hry V. Katajeva („Zázrak v pustině“), M. Trigera („Šťastná žena“), P. Jalceva („Naše dny“), A. Čikarkova („Společný pokoj“) a A. Irošnikova podle A. P. Čechova („Něžný tvor“, „Starostlivý otec“). Nyní k ní přistupuje nakladatelství „Svoboda“, které v knihovně „Divadlo lidu“ vydalo tiskem hry „Železný potok“ a „Život volá“.

Dramatická báseň A. S. Serafimoviče-J. Vsevoložského „Železný potok“ v překladu Ant. Kurše (3. jedn., 6 obrazů; 21 mužů, 4 ženy, kompars; cena Kčs 12.—) měla premiéru v Divadle 5. května. Děj hry je situován do r. 1918, kdy tamanská armáda pod vedením Kožucha, obkličena nepřítelem, probíla se na pochodu k hlavním silám Rudé armády. Je to strhující podívaná, pravé divadlo lidu. Hodí se ke slavnostním příležitostem pro velmi vespělé soubory.

Drama V. N. Billa-Belocerkovského „Život volá“ (4 jedn.: 5 m., 1 ž.; 2 pokoje. Cena Kčs 14.—) je jiného druhu, než hra předešlá. Toto drama je oslavou bolševické tvůrčí síly a energie. Je to především starý učenec Čadov, jemuž víra ve vítězství proletariátu dává tak nešmírnou sílu, že přemůže i smrtelnou nemoc a dokončí projekt zavodnění Sibíře. Komorní drama šesti osob objasňuje z několika hledisek socialistické budování. Hra vyžaduje pečlivého provedení.

V těžce knihovně vyjde hra „Ruští lidé“ od K. Simonova, V. Katajeva „Cesta květů“ a bible divadelníka „Můj život v umění“ K. S. Stanislavského.

Další novinkou je hra „Letadlo má zpoždění 24 hodin“ autorů N. Rybaka a J. Savčenka, kterou v překladu O. Haase vydalo

se dávatí velmi dobrý pozor při jejich předvádění!

Dělají-li dva totéž, není to vždy totéž. To je staré známé přísloví a osvědčuje se zde opět v míře nemalé: Hrají-li Katajevy hry ochotníci, je to něco jiného, než hrají-li je profesionálové, a hrali-li jsme je před desíti lety r. 1935, je to opět něco jiného, než když se hrají nyní r. 1945 po desíti letech!

Dělničtí divadelní ochotníci věděli především, proč tyto věci hrají a proto také měli jasno o tom, jak je mají hrát. Ale profesionálové to berou jako každou jinou konverzační veselohru a proto to také tak, ne-li hůře, hrají! A vede-li je k tomu vůbec nějaký důvod, tedy jenom ten, že je to autor sovětský, kteří jsou nyní všichni vesměs „velkou modou“.

Ne proto, že by je profesionálové tolik milovali — v tom případě nemusili čekat deset let a mohli je hrát už tehdy, jako my, což se ovšem stávalo jen ve velmi řídkých výjimkách — ani ne proto, že by obsah nebo forma těchto sovětských her nějak zvlášť „ležely“ našim profesionálům. Právě naopak vidíme, zejména na případech, výše zmíněných, že jim tyto věci „nesedí“, že jim nerozumějí, že nevnikli do hloubky věci a pravý duch hry je jim naprosto cizí!

A právě proto voláme dnes oprávněně: dost už s vytahováním těchto her a dost už tohoto jejich provádění bez porozumění jejich vnitřnímu obsahu!

Katajevy hry byly skutečným zrcadlem života sovětského lidu v době budování a výstavby SSSR a krásně, jasně a ostře předváděly chyby a nedostatky této doby. Tato doba však dávno minula a s ní jsou pryč také chyby a zlořády, které Katajev tepal!

Hrají-li je nyní profesionálové, kteří v nepochopení pravého ducha věci vypichují právě tyto vady a kazý — dopouštějí se něčeho mnohem horšího, než jen předvedení nedobrého představení. Dopouštějí se věci, která se stává ve svém politickém dosahu podrýváním důvěry ve pořádaný stav poměrů v SSSR!

nakladatelství A. Neuberta v Praze (3 jedn.; 9 m., 3 ž.; světlice; cena Kčs 33.—). Děj hry se odehrává v chalupě lovce na břehu Jeniseje v březnu 1945. Na samotě, 300 km vzdálené od nejbližší stanice dráhy, přistane porouchané letadlo s cestujícími. Konflikt hry spočívá v střetnutí se osob civilisov. světa a lidí z hlubokých sibiřských lesů. A zde se jasně ukazuje, že přes všechny rozpory povahové i názorové každý z nich žije a pracuje pro společný cíl. Postavy ve hře jsou živé, plnokrevně bytosti se všemi slabostmi, chybami i přednostmi. Hra je výrazem touhy sovětského lidu po novém a lepším životě, oslavou přítomnosti a vírou v lepší budoucnost.

Jako novinky cyklostilem dále rozmnoženy aktovky Marka Twaina „Hromy a blesky“ a „Hannibalův snátek“ v dramatisaci Ludvíka Krafetra. Jednoduchá scéna — pokoj a malé obsazení — 1 m., 1 ž. — umožňují sehrát je i na nejmenší scéně. Aktovka „Hromy a blesky“ se odehrává v noci v rodině amerického občana, který — probuzen hřmotem se domnívá, že propukla bouře. Jeho pověřivá manželka jej poučuje různými radami, aby nebyl zasažen bleskem a pak se vysvětlí, že příčinou byla oslava veličiny. V „Hannibalově snátku“ vystupuje typický Američan, který si vybírá ženu podle přesných proporcí a najde ji v dohazovačce. V aktovce „Směšná práce“ od G. Gradova (1 m., 2 ž.; jízba) je veselou formou dokázáno, že ženská práce není tak lehká, jak se mužům zdá. Tato komedie je nejúspěšnější z her, které pod názvem „Nadlidičky“ hraje Malá scéna Divadla 5. května v Praze.

V nejbližší době vyjde aktovka „Navštívenka“ od A. P. Čechova a „Příběh jednoho vagonu“ od A. Smažika s dějem ze současné doby.

Pro vyspělejší soubory byla vydána komedie „Šest zamilovaných“ od sovětského autora A. Arbuzova (3 m., 3 ž.; světlice). Hra, která zachovává jednotu času i místa, je optimistická a jejím hlavním motivem je soutěž mezi kolchozníky o prapor vítězství. Vzoré nastudování a pečlivá souhra je předpokladem zajištěného úspěchu.

Pásmo veršů, písní a scén pod názvem „Svobodný smích“, které sestavil L. Nejedly, s hudbou Vojtěcha Studeného, je materiálem pro pořádání kabaretních večerů. Je sestaveno z prací básníků F. J. Ruběše, K. Havlička, F. L. Čelakovského, K. J. Erbena, J. V. Sládka, J. Nerudy, V. Laciny, J. Hausmanna a Z. Vavřína. Lidová tvorba je zastoupena třemi písněmi kramářskými. Klavírní doprovod k písním vyšel samostatně. Sestavením tohoto pásma je dokumentováno, že je v české literatuře dostatek vhodného materiálu s veselou náplní a že není třeba se spokojovat slaboduchými kuplety a výstupy, vyrobenými všelijakými „autory“. Pásmo veršů z americké poesie „Amerika mluví“ v překladu Arnošta Vaněčka je sestaveno z tvorby W. Whitmana, C. Sandburga a jiných.

K stoletému výročí narozenin Svatopluka Čecha vyjde pásmo veršů z jeho díla. K rozmnožení jsou připraveny hry: Ostrovského „Nebylo groše, najednou dukát“, Tylova „Remeslnická merenda“ a „Tvrdohlavá žena“ v úpravě F. Spitzera a čínská hra „Broskvový květ“ v adaptaci F. Spitzera.

Provozovací právo z her, vydávaných kulturní komisí ÚRO, se zatím neplatí, ale jejich provozování nutno povinně oznámit vydavateli.

Objednávky vyřizuje také naše kancelář.

Krátce o mnohém.

Kdo může pomoci? Spdó. „Jirásek“ v Rokytně u Pardubic byla odcizena v říjnu 1944 neznámými pachateli rozhrnovací opona o rozměrech 6 m (délka) a 3 m (výška). Aby mohl jmenovaný spolek pořádati divadelní představení, potřebuje nutně nové opony,

kteřou by rád odkoupil nebo si vypůjčil. Žádá proto spolky, aby, mohou-li, mu vypomohly nebo poradily. Děkuje napřed za laskavou výpomoc.

Hry Josefa J. Kalivody: „Tomšovic grunt“, „Jakubův dvůr“, „Na křivých cestách“, „Osud se valí“, „Pod hasičským praporem“, „Tam, kde domov náš“ a „Děvčátko z malostranské ulič-

ky“ půjčuje a na ukázkou zasílá Marie Kalivodová, Klatovy, Lubska 220/IV. Provozovací poplatky podpoří ochotnictvo chudou vdovu po spisovateli a jeho dvě osiřelé dcerušky-školačky.

Ochotnické divadelnictví v SSSR. Má v kulturním životě sovět. lidu velký význam. Na příklad ve Stalinově továrně na automobily v Moskvě účastní se

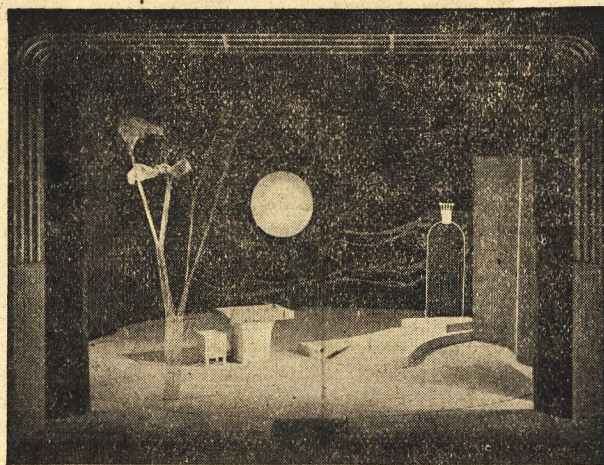
práce v uměleckých kroužcích, které se věnují amatérskému pěstování hudby, tance a dramatu, umění, 1500 zaměstnanců. Před několika léty vytvořili tito zaměstnanci vlastní divadlo, jež hraje v překrásném sále závodního Paláce kultury. Výchovy mladých divadelníků účastní se významní moskevští režiséři, jako lidový umělec republiky Sudakov a j., kteří pomáhají ochotníkům i při inscenaci. (Zeměděl. noviny.)

Zajímavě a poutavě vybavený věstník vydává I. Tylův okrsek ÚMDOČ v Kutné Hoře. Rozmnožován je sice jen cyklostilově, ale i kreslířsky tak dovedně, že musí vzbudit zájem i kruhů mimoochotnických. Zprávy prokládány jsou vhodnými verši i citáty významných divadelních i jiných kulturních pracovníků a text přiléhavě doprovázen myšlenkově případnými a kreslířsky dovednými vyobrazeními. Na tuto publikaci, jež si zaslouží výjimečného zřetele, zvláště upozorňujeme.

Pro oslavy jubilea 60 let ÚMDOČ a XVI. Jiráskův Hronov jmenování vedoucí činitelé a předsedové komisí: gen. poradcem XVI. J. H.: pokl. Fr. Štorkán, vedoucím soutěže a školy XVI. J. H.: kult. ref. prof. O. Minářik, režisérem celostátního předst.: gener. taj. Jos. Hudeček, v čele komise pro soutěž literární je jedn. a tisk. refer. Ing. V. Sommer-Rydván, komise pro valnou schůzi slavnostní a manifestační a pracovní sjezd: gener. taj. Jos. Hudeček, komise pro vydání památníku a dějin ÚMDOČ za posledních 10 let: Ing. V. Sommer-Rydván, komise pro propagaci a představení vítězného souboru a čtyř souborů z republiky v Praze: člen výk. výboru Fr. Smažík, komise finanční: Fr. Štorkán, poradatelské (pro Prahu): arch. Lad. Lhota, komisi ubytovací pro Prahu sestaví Pražský okrsek Dr. Fr. Hermana a Vojt. Krist. Blahníka a komisi informační pro Prahu zastupuje org. taj. ÚMDOČ Josef Šťastný.

V přípravách pro XVI. Jiráskův Hronov 1946 v rámci 60. výročí ÚMDOČ kromě soutěže schválil výk. výb. 16. XII. 1945 také disciplíny pro příležitostnou školu hronovskou. Jsou to: jevištní řeč, práce výtvarníková, stav. slohy, tanec v hercově tvorbě, herce a režie, dětské divadlo a líčení. Příležitostné školy, jež tentokrát nahrazuje III. stupeň Vyšší divad. školy, zúčastnit se mohou zejména absolventi I. stupně školení se zkouškou a zpřístupněna bude — jako obvykle — i Matiční podporou jednoho delegáta z každého okrsku.

„II. Tylova Plzeň“. V týdnu od 4. do 10. února t. r. uctívá sjednocené zápa-

Scéna II. jedn. Tetanerovy hry „Úsměvy a kordy“ na jevišti Jdo. „Rieger“ v Pelhřimově (výpr. Ing. arch. O. Bouška).

dočeské ochotnictvo Tylovu památku i jeho letošní významné jubileum cyklem ochotnických představení v měst. divadle „J. K. Tyla“ v Plzni. Po bedlivém a přísném výběru určila soutěžní porota dva spolky venkovské (Radnice a Domažlice) a dva plzeňské („Lidové divadlo“ a „Klicperu“), aby prokázaly prakticky uměleckou tvorbu divadelní lidu na Plzeňsku. Dále je v týdnu zařadeno slavnostní představení Tylových „Kutnohorských havířů“ a premiéra původní hry plzeňského autora F. Šorma „Jen lidé“. Tyto dvě hry provede soubor vybraných ochotníků plzeňských. „II. Tylova Plzeň“ provádí se za spolupráce s Krajskou Odb. radou, která ji zapojila do akce „Týden lidové kultury“. Oslavy vyvrcholí krajským ochotnickým sjezdem. p h.

Ochotnické oslavy. — Sto roků ochotnické práce v Soběslavi oslavil koncem min. roku tamější Spdo. „Chvalovský“ pěti slavnostními představeními: 18. XI. sehrál tu Spdo. z Písku Wernerův „Červený mlýn“, 20. XI. Spdo. Tábor Rostandovy „Romantiky“, 22. XI. Intimní scéna z Tábora bratří Čapků „Adama Stvořitele“ a 24. a 25. XI. Spdo. „Chvalovský“ Jiráskova „Gera“. Slavnosti zakončeny 25. XI. schůzí, při níž m. j. přehled ochotnické činnosti v Soběslavi podal kult. refer. Šmahova okrsku ÚMDOČ v Táboře Fr. Michál a slavnostní projev učinil předs. okrsku Jos. Zenkl. K slavnostem vydán památník s příspěvky m. j. také gener. taj. ÚMDOČ Jos. Hudečka a tisk. ref. ÚMDOČ Ing. V. Sommera-Rydvana. Matiční diplom čestného uznání obdržel spolek z důvodů technických později. — Oslavy 80. výročí trvání Ochotn. div. spolku v Semilech, konané pod záštitou města, zahájeny v sobotu 13. října 1945 Tylovou sociální hrou „Kutnohorští havíři“, provedenou semilským spolkem, pokračovaly slavnostní valnou hromadou dne 14. října 1945, při které m. j. položeny

věnce k pomníku Fr. Lad. Riegra a zemřelých členů spolku, jeho dějiny přednesl odb. uč. VI. Daniček, delegát výk. výboru ÚMDOČ Jar. Krátký z Pardubic odevzdal do rukou předsedy spolku Josefa Hlouška diplom čestného uznání ÚMDOČ pro spolek a 20 členům za více než 30letou ochotnickou činnost stříbrné odznaky ÚMDOČ, učiněny projevy MNV a ONV a v zasedací síni Okresní hospodářské záložny, v níž byla valná schůze pořádána, uspořádána výstavka fotografií, div. návěští, diplomů, cen a jiných divadelních památek z dřívější i novodobé činnosti spolku. 17. října m. r. konán koncert Československého kvarteta, 18. října m. r. sehrál tu Spdo. „Ant. Marek“ z Turnova pohostinsky Gogolovu „Ženitbu“, dne 20. října m. r. Spdo. z Lomnice n. Pop. Karla Čapka „Bílou nemoc“ a slavnosti končily 21. října 1945 představením hry E. O'Neilla „Anna Christie“, provedené Spdo. „Tyl“ ze Železného Brodu. Již program slavnosti svědčil o tom, že jubileum spolku nebylo jenom záležitostí místní, ale celého širého kraje podkrkonošského. Svědčil o vážnosti, s jakou je chápáno ochotnické snažení v tomto kraji a o schopnosti zúčastněných spolků, které přes všechny potíže doby mohly přinést tak cenné hry semilským slavnostem. Své osmdesátky se dožil spolek v plné schopnosti práce. Na valné schůzi si vytkl cílem postavit v Semilech ochotnické divadlo. Je mu přáno, a hodně brzy a hodně krásně! (J. K.)

Prozatímními členy Ústředního výboru československého ochotnictva jmenoval výkonný výbor 16. XII. 1945 podle návrhu předsednictva za ÚMDOČ: mstar. P. Holce z Plzně a VI. M. Strojila z Přerova, gen. taj. Jos. Hudečka z Nymburka, kult. ref. prof. Ot. Minářika a jedn. a tisk. refer. Ing. Václava Sommera-Rydvana z Prahy, náhr. pokladníka Fr. Štorkána a člena výk. výboru Fr. Smažíka z Prahy.

Všimněte si, že na stránce 2. obálky je nabídka knížky „Praktické divadelní líčení“, potřebné každému divadelníkovi.

Nové okrsky ÚMDOČ. Ve schůzi výkonného výboru 16. prosince 1945 schváleno ustavení, příp. obnovení těchto okrsků (Arbesův v Pardubicích přejmenován na Mitlöhnerův): v Hranicích (Podhorský Jar. Kříčky), ve Dvoře Králové (Erbenův), ve Zbraslavi (Kaškův), v Čelákoviciích (Václava Beneše-Třebízského), v Říčanech (Fr. X. Svobody), v Novém Strašeci (Václ. Štecha), v Mostě (Ladeckého), v Opavě (Bezručův), ve Vyškově a v Uher. Hradišti. Poradní schůze konány v Trutnově, Jaroměřu a Čáslavi (tam již hlášena ustavující valná schůze okrsku) a pracuje se na přípravách pro založení dalších nových okrsků v našem pohraničí: v Liberci, Rumburku, Boskovicích, Jablonci n. N., Teplicích-Šanově, ve Strakoniciích a v Dubé.

Slučování spolků. Spdo. při Obci báračníků v Klecanech a Sport. klubu Klecany se spojily v „Lidové divadlo Třebízský“ v Klecanech. K němu se připojil i dram. odbor Sokola Klecany, který členem ÚMDOČ nebyl. — Sokol v Dalečíně vytvořil ze svých členů i jiných zájemců „Dramatický spolek“.

Naše premiéry. Dnes už není zejména na pražských, leč namnoze i venkovských větších ochotnických jevištích první provedení hry autora méně známého a snad teprve debutujícího, avšak i renomovaného novinkou: V divadle Malostranské besedy měl na př. svého času premiéru sám Fr. X. Svoboda. Mělo by jich být co nejvíce, ochotnictvo by vůbec mělo mít svůj vlastní repertoir. A těmito jednotlivými premiérami se k němu přibližujeme. Není divu, že jim chtějí věnovat výjimečnou pozornost sloupce listu, jenž výlučně slouží tomuto hnutí. Zpravidla však nebyváme o takových představeních ani uvědomováni: Ing. Frant. Síla, funkcionář Pražského okrsku, měl svého času ochotnickou premiéru hry „Věž trubačů“ a nověji „Zvon Ungeltu“. Nepsali jsme o nich, protože nás nikdo na ně neupozornil. A byly by dojistu zasloužily referátu, když ne pro jiného, tedy k širší propagaci těchto dobrých a pro naše ochotnická jeviště i scénickými prostředky přístupných věcí. Tentokrát se stala — ovšem jenom na naše stálé

výzvy — náprava a budeme se moci v příštím ročníku, když už zde nezbylo místa, soustavně věnovat této činnosti.

Co jsme viděli... V Nymburce v Hálkově městském divadle jednatelem a režisérem Div. spolku „Málek“ Jos. Hudečkem vypravené Götzovy „Soupeře“, v nichž oslavena, kromě 85. výročí trvání spolku, režisérova 25letá činnost ochotnická a 400. vystoupení. Hra, známá z pražského provedení i četných mimopražských repris a líčící zejména smrtelný spor dvou někdejších velkých českých lidí: vrchního režiséra Nár. divadla Jos. Jiř. Kollára s tedejším dramaturgem tohoto divadla, spis. Em. Bozděchem, dává možnost výrazné charakteristiky řady vynikajících divadelních postav oné doby, jež i zde, vhodně obsazeny s dokonalým ovládnutím rolí, nemohly se minout účinkem na vyplněné hlediště, které zvláště jubilanta v roli Kolárově obmyslilo nelíčenými projevy své sympatie. Na jevišti po 2. dějství pozdravili ho zástupci spolku, okrsku i pražského ústředí, v nichž ve všech je jubilant významně činný a odevzdali mu malé upomínky. Jubilant se nikterak neloučí s prací na této scéně, a tak nechť jsou mu jenom hřejivou připomínkou tohoto časového pomezí, za nímž však čekají ho již mnohé další a radostné výboje. Z ostatních účinkujících pak zvláště představitel Bozděcha, Krumlovského (chvalně známý J. Sunek), Zuklínové, Šamberka (který však měl mít podle skutečnosti plavovlasou paruku), Mošny a inspic. Křtina vynikali herecky nad průměr. (Rdv.) — Ochot. div. sp. v Semilech sehrál hru. J. K. Tyla „Kutnohorští haviři“ jako představení jubilej. oslav. 80. výročí trvání spolku. Divadelní slavnost zahájil proslovem před představením předs. spolku, režisér i tvůrce výpravy hry Josef Hloušek. Za Okresní nár. výbor promluvil zdrav. rada MUDr. Al. Pluhař, za ÚMDOČ poděkoval spolku za práci minulých 80 let člen výk. výboru J. Krátký. Literární rozbor hry výstižně podal odb. uč. Vl. Daniček. Představení bylo pečlivě nastudováno, hráno téměř bez napovědy, slovně bezpečně zvládnuté, v tradiční krojové a ve velmi hezké náznakové scénické výpravě podle návrhu akad. malíře J. Němce. Vyprodané hlediště ocenilo po zásluze uměleckou zdatnost souboru. Radostná jest skutečnost, že spolek vstupuje do

dalších let konsolidován, silný početně i umělecky, s řadou nadaných herců, režisérů i výtvarníků. (J. K.)

Divadelní ochotníci v Litoměřicích hrají pro děti. Nedávno měly i děti v Litoměřicích o zábavu postaráno. Místní divadelní ochotníci nastudovali pro ně pohádku „Kašpárek v hadím království“ za pečlivé režie R. Miňovské a pěkné výpravy, kterou udělal Klaban. Všechna představení se dětem líbila. Ochotn. spolek „K. H. Mácha“ neustrne však pouze na tomto představení, nýbrž chystá pro naše nejmenší celou řadu zábavných i výchovných her, které miní předvádět 2krát měsíčně. Děti se již na představení těší předem a tak zde, v českém pohraničí, bude opět znít upřímný, nevázaný dětský smích. Vhodný výběr hry a poctivá práce našich ochotníků zaručuje, že se účel setká s dobrým výsledkem. - d a -

„Malý partyzán“ od Václ. Vanátky, hra pro mládež o 4 obr. (dekorace: světnice, les, krajina, ulice; 10 m., 3 ž., 3 chlapci, 1 děvče, kompars), hraje se na scéně Divadla mladých pionýrů v Praze. Z obsahu: Chlapec, poučen otcem-komunistou o revolučním odboji, zapojuje se do ilegálního hnutí. Stává se spojku, pomáhá při atentátu, bojuje psychologický zápas při bezprostředním styku se zabitím člověka a umírá zákeřnou rukou odrodilého chlapce z Hitlerjugend. Je to sugestivní kus, v politické výchově mládeže poněkud jednostranně zacílený, a hodí se výlučně pro dospělejší mládež. U malých vyvolává strach a klade velké požadavky na citlivý organismus dětských nervů. (A. B.)

„Aventinum“, nakladatelství Dr. Ot. Štorcha - Mariena oznamuje, že bude našemu kulturnímu životu opět tím, čím mu bylo v letech první republiky. Uveřejňuje vydavatelský plán, v němž však — kromě Shakespearova „Macbetha“ s kresbami Jos. Šímy — není prozatím chystané divadelní publikace. Adresa: Praha II., Purkyňova 4.

Starší oponu a horizonty, bílý a černý, převezme nově zakládaný spolek „Pod Bělčem“ v Ježovech, pošta Švihov u Klatov (okres Plzeň).

Poukažte zavčas zvýšený členský jubilejní příspěvek! — Od února bude „Lidové divadlo“ opět pravidelně vycházet; získávejte nové odběratele!

„LIDOVÉ DIVADLO“. Odpov. red. Jakub Rydvan (Inž. V. Sommer), Praha II., Pštrossova 22. Nevyžádané příspěvky redakce nevrací, nebyla-li připojena oznámkovaná obálka. Otištěné se honoruje. Přetisky jen s udáním pramene. Časopis vychází do konce roku měsíčně (pět čísel). Jednotlivá čísla 3.50 K. Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů č. 31.426/IIIa-1940. Dohládací úřad pošt. Praha 55. Tiskne Jos. Kobosil, Smíchov, U Nikolajky 7. Nákladem ÚMDOČ Praha II., Spálená 11, tel. 352-91. Reklamace nedošlého čísla se vyřizují jen do 14 dní po vydání čísla následujícího. - V komisi Divadelního knihkupectví a nakladatelství Otakara Růžičky v Praze II., Karlovo nám. 30.

Nábytek

VÁCHA

PRAHA II., HYBERNSKÁ 7/I. p.

Telefon 251-24

Divadelní obleky
Národní kroje

pro všechny divadelní hry i operetní
novinky v prvotřídním provedení

MARIE TVRDKOVÁ,

půjčovna divadelních obleků

Praha XI., Grégrova 16. Telefon 519-26

Pamatujete se na nádherné kroje,
kostýmy a toalety v Tylově divadle
v Nuslích?

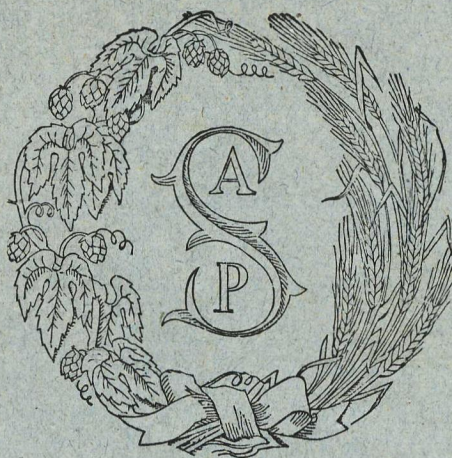
TY VŠECHNY VÁM PŮJČÍ

Jiří Sedláček

PŮJČOVNA FILMOVÝCH,
DIVADELNÍCH, TANEČNÍCH
A MAŠKARNÍCH KOSTÝMŮ

Praha II., Vodičkova ul. čis. 5

TELEFON 294-96

**STAROPRAMEN
SMÍCHOV**

Divadelní nakladatelství a knihkupectví

Marie Švejdová dříve **F. Švejda**

PRAHA I., CELETNÁ 25

Ú. Psp. 34.863

Tel. 646-72

opatří a dodá každou knihu o divadle a pro
divadlo, která je na knihkupeckém trhu.
Sloužíme všem přátelům našeho divadla
ochotně, přesně a pohotově.

Jindra Zoder vydal nové hry:

„DVĚ JÁ“, satirická komedie v pěti obrazech,

„REVOLUČNÍ KVĚTEN“,

hra ve třech jednáních,

„MRZÁK“, hra ve třech jednáních,

„I DĚTEM HODNOTNÉ UMĚNÍ“

NAKLADATELSTVÍ

L. J. Peroutka,
PRAHA VII., Letenská 90

Budujte si

POLITICKOU KNIHOVNU

Ceny v Kčs

Program československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků . . .	1.50
Projev presidenta republiky Dr. Ed. Beneše na Staroměstském nám. v Praze 16. května 1945	3.—
Smlouva mezi Československem a Sovětským svazem	6.—
Peška, Naše nové státní zřízení . . .	9.—
Odčínujeme Bílou Horu	4.—
„Za svobodu“ (Ideový program domácího odbojového hnutí)	20.—
Kapitán, Srbská Lužice	30.—
Krymská konference	6.—
Kardelj, Dvě cesty malých národů jihovýchodní Evropy	10.—
Vol'fson, Stalin	5.—
Kalinin, V čem tkví síla sovětského státu — Slované a válka	9.—
Smékal, Sovětský svaz (zeměpisný náčrt)	10.—
Tumanov, Vyšší stupně vyznamenání, řádů a medailí SSSR a odznaků Rudé armády	15.—
Parker, Ruský národ ve válce a míru	5.—

SYMBOLY ČESKÉHO UTRPENÍ

Lidická tryzna	5.—
Merhout, Lidice	9.—
Martinovský, Kronika Českého Malína	15.—
LIDICE. Čin krvavého teroru a porušení zákonů i základních lidských práv. Podle úředních pramenů napsal Ing. Vl. Louda. 128 stran textu kvartového formátu, 32 stran obrazových příloh na křídě a dvě kresby „Lidické děti“ od Toyen.	100.—
Persekuce českého studentstva za okupace. Napsali Dr. Fr. Kropáč a Ing. Vlastimil Louda. Památník, který shrnuje všechny dokumenty, vztahující se k uzavření vysokých škol — činu, který k nám připoutal pozornost celého kulturního světa. Dílo je doplněno řadou dokumentárních fotografií	100.—

U VŠECH KNIHKUPCŮ!

NAKLADATELSTVÍ
PRAHA XII., STALINOVA 46

MODERNÍ DÍVADLNÍ PŘÍJČOVNA

LUDVÍK LETENSKÝ

PRAHA II. - NA POŘÍČÍ 8

Telefon 233-64

Kostýmy, jaké mají být

Hodnotné,

KRÁSNĚ VYPRAVENÉ KNIHY

PRO MLÁDEŽ VYDÁVÁ

Ke koupi u knihkupců

NAKLADATELSTVÍ

Doležal

ČERVENÝ KOSTELEČ